

Centar za inkluzivne
radne aktivnosti
Center for Inclusive
Work Activities

STRATEŠKI PLAN

CENTRA ZA INKLUZIVNE RADNE AKTIVNOSTI

za razdoblje
od siječnja 2018. do prosinca 2020. godine

SJEDIŠTE: Bleiweisova 15, 10000 Zagreb, Croatia
TEL: + 385 1 555 66 81; WEB: www.cira.hr; E-MAIL: info@cira.hr; OIB: 76699990208
IBAN: HR5223600001101895378 ZAGREBAČKA BANKA d.d., Zagreb

SADRŽAJ

O CIRA-i	3
Povijesni pregled	4
Misija i vizija	8
Ciljevi i djelatnosti	8
Doprinos i važnost djelovanja.....	9
Organizacijska struktura i kapaciteti.....	12
Izvještaj za razdoblje 2015.-2017.....	14
Analiza unutrašnjih prednosti i slabosti	25
Strateški ciljevi (2018.- 2020.).....	28
Zaključak.....	35

O CIRA-I

Centar za inkluzivne radne aktivnosti (CIRA) je neprofitna organizacija osnovana u studenom 2004. godine u Zagrebu kao podružnica Udruge za promicanje inkluzije pod nazivom „Udruga za promicanje inkluzije Podružnica Zagreb“, i to kao podružnica s posebnom pravnom osobnošću. Nakon osamostaljenja od središnjice i promjene naziva u „Centar za inkluzivne radne aktivnosti“ (skraćeno: CIRA), 2013. godine nastavlja samostalno djelovati kao pružatelj usluga u zajednici te svojim djelovanjem širi mogućnosti za jače uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama u društvo.

Svojim projektima i programima CIRA utječe na sveopću sliku o mogućnostima sudjelovanja osoba s intelektualnim teškoćama u različitim društvenim ulogama, s naglaskom na radni potencijal naših korisnika.

CIRA nastoji omogućiti i olakšati pristup tržištu rada osobama s intelektualnim teškoćama, i to putem modela radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada te u posebnim uvjetima. Zapošljavanje uz podršku i radne aktivnosti na tržištu rada omogućavaju se kroz zasnivanje klasičnog radnog odnosa između poslodavca i osobe s intelektualnom teškoćom i rada uz pružanje stručne podrške na mjestu obavljanja posla od strane radnog asistenta i/ili koordinatora radnih aktivnosti ili kroz obavljanje radnih aktivnosti osobe s intelektualnom teškoćom kod poslovnog subjekta uz/bez stručne podrške od strane radnog asistenta i uz podršku koordinatora radnih aktivnosti te kroz obavljanje radnih aktivnosti u Radnom centru CIRA-e, uz podršku radnog asistenta i koordinatora radnih aktivnosti. U Radnom centru provodi se profesionalna rehabilitacija pri kojoj korisnici razvijaju vještine koje će im biti potrebne za rad na otvorenom tržištu rada te je sudjelovanje u aktivnostima Radnog centra često je prvi korak prema uključenju u radni proces na otvorenom tržištu. Također kroz model inkluzivnog volontiranja uz podršku radnog asistenta i koordinatora radnih aktivnosti, korisnici se kao volonteri uključuju u obavljanje volonterskih poslova kod različitih organizatora volontiranja, što omogućuje stjecanje prvih radnih iskustava i prvi korak za uključivanje na otvoreno tržište rada.

Usluge u zajednici važan su preduvjet za deinstitutionalizaciju i socijalnu inkluziju osoba s intelektualnim teškoćama u društvo, a CIRA svojim korisnicima omogućava uključivanje u svijet rada. Razvijajući model zapošljavanja uz podršku, od svog osnutka CIRA uspješno surađuje s brojnim i eminentnim poslovnim subjektima i institucijama, kao što su: Kuehne & Nagel d.o.o., Zvijezda d.d., Franck d.d., bauMax Zagreb d.o.o., Bauhaus Zagreb k.d., dm-drogerie markt d.o.o., Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o., Alca Zagreb d.o.o., AB dizajn PTO, Billa d.o.o., Müller trgovina Zagreb d.o.o., K-Indeks, Restoran Vinodol u Zagrebu, knjižnice Grada Zagreba, Dentalni centar Videntis, AdScanner d.o.o., Obrt za usluge prijevoza "NADA", Ustanova ZOO grada Zagreba, Dumovec- azil za nezbrinute životinje, Don Kihot- terapije pomoću konja, Noina arka – Hrvatska udruga zaštitnika životinja, Dom za starije osobe Sveta Ana Zagreb, Zelena akcija, resorno ministarstvo i drugi subjekti.

CIRA i korisnici Radnog centra stekli su posebnu prepoznatljivost u široj javnosti, na tuzemnom i inozemnom području, izradom i plasmanom visoko kvalitetnih dizajnerskih proizvoda kolekcija „Žiraha“ i „JUPI za UPI!“, a koji su nastali tijekom međunarodne radionice inkluzivnog dizajna „Extra/Ordinary Design“ 2011. godine, na temelju koji su razvijene brojne dugogodišnje suradnje sa različitim partnerima, kao što su: Take me home dizajnerska trgovina, Aqua trgovine, Zoološki vrt grada Zagreba, galerija Links, ArtOmat, Dan D, Tjedan dizajna i drugi.

POVIJESNI PREGLED

CIRA je osnovana u studenom 2004. godine u Zagrebu kao podružnica Udruge za promicanje inkluzije. U razdoblju od 2004. do 2009. godine provodila je svoje aktivnosti u sklopu projekata Udruge za promicanje inkluzije na temu osnaživanja osoba s intelektualnim teškoćama za svijet rada.

Od 2009. godine, tadašnja Udruga za promicanje inkluzije Podružnica Zagreb počinje provoditi vlastite projekte kojima je sama nositelj. Također, započinje i s uključivanjem korisnika s područja grada Zagreba koji nisu u programu organiziranog stanovanja Udruge za promicanje inkluzije i ostvaruje suradnje sa srodnim udrugama zajednici.

Zahvaljujući višegodišnjem radu i trudu tima za zapošljavanje uz podršku, CIRA je, prema raspoloživim podacima, uspješno uključila više od 120 osoba s intelektualnim teškoćama i psihičkim smetnjama kod preko 20 poslodavaca na području Grada Zagreba i Zagrebačke županije.

Pregled uključivanja korisnika na otvoreno tržište rada (OTR)

godina	OIT iz obitelji	OIT iz organiziranog stanovanja UPI	UKUPNO	Poslodavaci-partneri
2007.	12	5	17	3
2008.	20	4	24	4
2009.	29	19	48	7
2010.	36	19	55	8
2011.	41	22	63	8
2012.	40	21	61	7
2013.	40	18	58	10
2014.	35	18	53	10
2015.	29	15	44	9
2016.	41	25*	66	14**
2017.	38	33***	71	17****

Napomena: *18 radne aktivnosti + 4 radni odnos + 3 inkluzivno volontiranje
**14 poslodavaca partnera na 24 lokacije
***16 radne aktivnosti + 5 radni odnos + 12 inkluzivno volontiranje
****17 poslodavaca partnera na 29 lokacija

Tijekom dosadašnjeg rada CIRA je poslodavcima pružala podršku kroz podizanje svijesti samih poslodavaca i zaposlenika tvrtke vezano za osobe s intelektualnim teškoćama, osiguravala se podrška u lakšem razumijevanju i upravljanju različitostima u radnom okruženju, praćenje učinkovitosti uključenih osoba s intelektualnim teškoćama te su se pružale informacije o relevantnim programima i poticajima.

Osobe kojima se nisu uspjele osigurati radne aktivnosti na otvorenom tržištu rada te osobe s većim teškoćama CIRA je nastojala ojačati kroz učenje i trening radno-socijalnih vještina u radno-rehabilitacijskom centru gdje su se kontinuirano pripremali za uključivanje na otvoreno tržište rada.

Spomenutim programom *Jupi za Upi!* stvoren je preduvjet za razvoj socijalnog poduzetništva, kao i mogućnosti samofinanciranja aktivnosti CIRA-e te odgovora na probleme nezaposlenosti u Hrvatskoj. Nastavno se uključivalo osobe s intelektualnim teškoćama u organizirane sadržaje za provođenje slobodnog vremena u zajednici, volonterske aktivnosti, te se radilo na animiranju javnosti za aktivno sudjelovanje u kreativnom izražavanju osoba s intelektualnim teškoćama kako bi im se povećao krug podrške i razvio osjećaj pripadnosti zajednici kojoj žive.

CIRA-e je od svog osnivanja uspješno provela 30-ak projekata na područjima osnaživanja i uključivanja osoba s intelektualnim teškoćama u zajednicu. Projekti/programi su podržanih od strane lokalne zajednice, tijela državne uprave, domaćih i inozemnih donatora, kako slijedi u nastavku:

1. „UKLJUČIVANJE NA RAD U REDOVNU RADNU SREDINU OSOBA S MENTALNOM RETARDACIJOM (RAZVOJ ZAPOŠLJAVANJA UZ PODRŠKU)”
Donator: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi;
Razdoblje: 01.07.2006. - 01.07.2007.;
Iznos: 62.180,00 kn;
2. „SAVJETOVALIŠTE ZA SPOLNOST OSOBA S INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.07.2007. - 31.12.2007.;
Iznos: 20.000,00 kn;
3. „SOCIJALNA INTEGRACIJA OSOBA S INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA KROZ UKLJUČIVANJE U RADNE AKTIVNOSTI U REDOVNOJ RADNOJ SREDINI”
Donator: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi;
Razdoblje: 2007.;
Iznos: 90.410,00 kn;
4. „OSNAŽIVANJE ŽENA S INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA METODOM PSIHOSOCIJALNE EDUKACIJE”
Donator: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi;
Razdoblje: 01.08.2008. - 30.06.2009.;
Iznos: 43.510,00 kn;
5. „OSNAŽIVANJE MUŠKARACA S INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA METODOM PSIHOSOCIJALNE EDUKACIJE”
Donator: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi;
01.04.2009. - 31.12.2009.;
6. „EDUKACIJA OSOBA S INVALIDITETOM – UKLJUČIVANJE MLADIH LJUDI S INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA U CJELOŽIVOTNO OBRAZOVANJE I AKTIVNOSTI LOKALNE ZAJEDNICE”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.01.2009. - 31.12.2009.;
Iznos: 10.000,00 kn;
7. „UTVRĐIVANJE KRITERIJA I MODELA ZA SUFINANCIRANJE RADA RADNOG CENTRA OD STRANE FONDA ZA PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM”
Donator: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom;
Razdoblje: 01.07.2009. - 31.12.2012.; 01.01.2013. – 31.12.2014.;
8. „VOLONTIRANJEM DO RADNIH AKTIVNOSTI NA OTVORENOM TRŽIŠTU RADA”
Donator: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi;
Razdoblje: 01.06.2010. - 31.05.2011.;
Iznos: 120.000,00 kn
9. „AKTIVNO SLOBODNO VRIJEME”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.01.2011. - 31.12.2011.;
Iznos: 9.000,00 kn;
10. „I JA SAM TU - U TVOM SUSJEDSTVU”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.03.2011. - 31.12.2011.;
Iznos: 9.000,00 kn;
11. „EXTRA ORDINARY DESIGN”
Donator: British Council Hrvatska;
Razdoblje: 28.03. 2011. - 01.04.2011.;

12. „SOCIJALNO PODUZETNIŠTVO OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA – JUPI ZA UPI!“
Donator: iDEMO, Institut za demokraciju
Razdoblje: 01.12.2011. - 30.11.2012.;
Iznos: 23.000,00 USD;
13. „ZAPOŠLJAVANJE / RADNE AKTIVNOSTI UZ PODRŠKU ZA OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA“
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.01.2012. - 30.09.2012.;
Iznos: 15.000,00 kn;
14. „FORUM SOCIJALNOG PODUZETNIŠTVA“
Donator: Forum socijalnih poduzetnika (SEFOR)
Razdoblje: veljača - ožujak 2012.;
15. „UNAPRJEĐENJE POSLOVNIH I SOCIJALNIH PRILIKA ZA OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA“
Donator: Fondacija Otvoreno Društvo (FOSI)
Razdoblje: 01.10.2012. - 1.10.2013.;
16. „PROJEKTI UDRUGA – PODIJELI IDEJE I ISKUSTVA PUTEV TELEVIIZIJE!“ (za snimanje reportaže o društvenom poduzetništvu Radnog centra CIRA-e
Donator: Udruga CENZURA PLUS
Razdoblje: ugovor potpisan 15.10.2012.;
17. „RAZVOJ I PROMOCIJA DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA“
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.01.2013. – 31.12.2013.;
Iznos: 15.000,00 kn;
18. „NeObično“
Donator: savez udruga;
Razdoblje: 18.06.2013. – 20.06.2013.;
Iznos: 40.000,00 kn;
19. „RAZVOJ I PROMOCIJA DRUŠTVENOG PODUZETNIŠTVA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA“
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.01.2014. – 31.12.2014.;
Iznos: 10.000,00 kn;
20. „SUDJELOVANJE OSOBA S INTELEKTUALNIM I PSIHIČKIM TEŠKOĆAMA U KULTURNIM I DRUGIM SADRŽAJIMA GRADA ZAGREBA – FURA ME KULTURA“
Donator: Grad Zagreb;
01.01. 2013. – 31.12.2013.;
Iznos: 10.000,00 kn;
21. „PROMICANJE AKTIVNOG UKLJUČIVANJA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA NA TRŽIŠTE RADA“
Donator: Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi/ Ministarstvo socijalne politike i mladih;
Razdoblje: 01.06.2011. – 31.05.2014.;
Iznos: 190.000,00 kn godišnje; ukupno: 570.000,00 kn;
22. „INOVATIVNI MODEL ZA POVEĆANJE POTENCIJALA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA I DODATNIM TEŠKOĆAMA ZA UKLJUČIVANJE NA TRŽIŠTE RADA“
Donator: Ministarstvo socijalne politike i mladih;
Razdoblje: 01.06.2014. – 31.05.2017.;
Iznos: 190.000,00 kn godišnje; ukupno: 570.000,00 kn;
23. „PROJEKT ZA ODRŽAVANJE POSTOJEĆIH PROGRAMA I JAČANJE KAPACITETA ORGANIZACIJE“
Donator: Fondacija Otvoreno Društvo (FOSI);
Razdoblje: 01.12.2014. – 30.11.2015.;

- Iznos: 71.217,00 USD;
24. „PROJEKT ZA ODRŽAVANJE POSTOJEĆIH PROGRAMA I JAČANJE KAPACITETA ORGANIZACIJE”
Donator: Fondacija Otvoreno Društvo (FOSI);
Razdoblje: 01.12.2015. – 30.11.2017.;
Iznos: 89.938,00 USD;
25. „USLUGE RADNIH AKTIVNOSTI UZ PODRŠKU ZA OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA”
Donator: Europska unija, iz Europskog socijalnog fonda a u sklopu programa 2007.-2013., Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici- faza III;
Razdoblje: 20.07.2015.- 19.09.2016.;
Iznos: 1.118.663,18 kn;
26. „KREIRANJE, IZRADA I PREDSTAVLJANJE NOVE KOLEKCIJE RUKOTVORINA NA TEMU ZAGREBAČKIH MOTIVA”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.10. 2016. – 31.12.2016.;
Iznos: 10.000,00 kn;
27. „ADVENT KOD RUDOLFA”
Donator: Rotary klub Zagreb Metropolitan;
Razdoblje: prosinac 2016.;
Iznos: 5.671,51 kn;
28. „KREIRANJE, IZRADA I PREDSTAVLJANJE NOVE KOLEKCIJE RUKOTVORINA NA TEMU LJUDSKIH PRAVA”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.04. 2017. – 30.09.2017.;
Iznos: 5.317,33 kn;
29. „PROMICANJE INKLUZIVNOG VOLONTERSTVA KROZ UKLJUČIVANJA OSOBA S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA U INKLUZIVNO VOLONTIRANJE”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.07.2017. – 31.12.2017.;
Iznos: 10.000,00 kn;
30. „USLUGE RADNIH AKTIVNOSTI UZ PODRŠKU NA OTVORENOM TRŽIŠTU RADA ZA OSOBE S INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA”
Donator: Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku;
Razdoblje: 01.06.2017. – 31.05.2020.;
Iznos: 180.000,00 kn godišnje; ukupno: 540.000,00 kn;
31. „PROJEKT ZA ODRŽAVANJE POSTOJEĆIH PROGRAMA I JAČANJE KAPACITETA ORGANIZACIJE”
Donator: Fondacija Otvoreno Društvo (FOSI);
Razdoblje: 01.12.2017. – 30.11.2020.;
Iznos: 229.999,00 USD;

MISIJA I VIZIJA

Misija Udruge jest podržati, osnažiti i pratiti proces uključivanja osoba s intelektualnim teškoćama na tržište rada kroz radni angažman i izradu proizvoda.

Vizija Udruge jest pravedno i kohezivno društvo čija je snaga ljudska različitost, društvo s izgrađenim socijalnim, pravnim i ekonomskim sustavom u kojem ljudi s intelektualnim teškoćama imaju jednake mogućnosti za samo-razvoj i doprinos zajednici kroz rad.

CILJEVI I DJELATNOSTI

CIRA-in glavni cilj je pružanja podrške osobama s intelektualnim teškoćama pri ostvarivanju prava na rad i pri uključivanju na otvoreno tržište rada. Svojim projektima i programima CIRA utječe na sveopću sliku o mogućnostima sudjelovanja osoba s intelektualnim teškoćama u različitim društvenim ulogama, s naglaskom na radni potencijal.

Osim toga, CIRA već niz godina provodi edukacije i treninge radnih aktivnosti za osobe s intelektualnim teškoćama, ostale zaposlenike, poslodavce te za druge udruge u zemlji i inozemstvu. Za nezaposlene korisnike s intelektualnim teškoćama vršimo edukacije temeljene na razvoju vještina potrebnih za uspješno nalaženje poslova, na razvoju vještina potrebnih za konkretno radno mjesto te na razvoju vještina potrebnih za prevladavanje mogućih problema i diskriminacije. Iz istog razloga, pružamo usluge radnih aktivnosti u okviru našeg Radnog centra gdje korisnike osnažujemo kroz učenje i trening radno-socijalnih vještina i pripremamo za uključivanje na otvoreno tržištu rada.

Statutarno određeni ciljevi CIRE su:

- poticanje i podržavanje procesa uključivanja osoba s intelektualnim teškoćama u prirodnu društvenu sredinu,
- organiziranje pružanja međusobne pomoći članovima.

Udruga sukladno ciljevima djeluje na području socijalne djelatnosti, i to kroz sljedeće djelatnosti:

- poticanje poštivanja ljudskih prava osoba s intelektualnim teškoćama,
- pružanje skrbi izvan vlastite obitelji i drugih socijalnih usluga osobama s intelektualnim teškoćama sukladno posebnim propisima,
- proučavanje položaja te poticanje unapređivanja kvalitete života osoba s intelektualnim teškoćama u društvu te pokretanje za to potrebnih programa i projekata,
- poticanje i unapređivanje oblika skrbi i drugih socijalnih usluga za osobe s intelektualnim teškoćama koje za cilj imaju uključivanje u lokalnu zajednicu,
- poticanje stvaralačkog rada, osobito u području usvajanja modernih tehnologija te pomaganje u izboru radnih aktivnosti osobama s intelektualnim teškoćama,
- organiziranje drugih vidova pomoći članovima Udruge, osobama s intelektualnim teškoćama i članovima njihovih obitelji,
- razvijanje svih drugih djelatnosti i aktivnosti od interesa za unapređenje kvalitete života osoba s intelektualnim teškoćama, odnosno svih aktivnosti i djelatnosti koje mogu pridonijeti ostvarivanju ciljeva Udruge utvrđenih Statutom.

DOPRINOS I VAŽNOST DJELOVANJA

Izravni i neizravni korisnici programa CIRA-e

Izravni korisnici programa CIRA-e su odrasle nezaposlene osoba s intelektualnim teškoćama, oba spola (žene i muškarci), životne dobi od 18 do 65 godina, s područja grada Zagreba, koji su uključeni u programe CIRA-e te članovi njihovih obitelji/roditelji/skrbnici, kao i poslodavci i druge pravne osobe koji se uključuju u programe zajedno sa svojim drugim zaposlenicima i radnim timovima.

Neizravni korisnici programa su građani koje CIRA nastoji informirati i senzibilizirati o prednostima uključivanja i angažiranja OIT u različite aspekte života u zajednici i o prednostima ovakve suradnje za lokalnu zajednicu. Neizravni korisnici su i druge neprofitne organizacije, osobito udruge koje se bave unaprjeđenjem kvalitete svih razina života osoba s invaliditetom a osobito osoba sa intelektualnim teškoćama i ostale odgojno obrazovne ustanove u koje su uključene OIT te ostale ustanove socijalne skrbi koje pružaju socijalne usluge. Neizravni korisnici su i sve ostale OIT i članovi njihovih obitelji/roditelji/skrbnici, koji se nisu uključili u program sa područja grada Zagreba, kao i ostalih područja Republike Hrvatske kao i ostali poslovni subjekti, odnosno ostali poslodavci koji se još nisu uključili u programme CIRA-e.

Važnost djelovanja CIRA-e

U Hrvatskoj položaj osoba s invaliditetom, a među njima posebno osoba s intelektualnim teškoćama (OIT) karakterizira iznimno otežan pristup tržištu rada. Obrazovni programi nisu sukladni njihovim interesima i sposobnostima, kao ni potrebama tržišta rada, tako da OIT tijekom obrazovnog procesa ne stječu znanja i vještine zasnovane na tehnologijama koje se traže na tržištu rada. Dakle ne stječu kvalifikacije kojima bi mogli konkurirati na otvorenom tržištu rada. Ako OIT i uspiju pronaći neki potencijalni posao, tu započinju brojne prepreke. Očekivanja poslodavaca su, osim da zadovolje radno – proizvodne norme radnika bez teškoća, i da formaliziraju svoj međusobni odnos poslodavac-radnik, sukladno aktualnoj zakonskoj regulativi. Nadalje, konkretna podrška u učenju radnih zadataka ne postoji zbog čega veliki broj osoba s OIT ne može niti započeti svoj rad niti zadržati radno mjesto što dovodi do niskog samopouzdanja i samosvijesti, negativnog stava prema traženju posla i nedostatnog radnog i životnog iskustva. Stoga je stopa nezaposlenosti osoba s invaliditetom vrlo je visoka, neovisno o tome imaju li ove konkretne osobe očuvanu poslovnu i radnu sposobnost ili su lišene poslovne sposobnosti.

Pravo na rad je sukladno člancima 23. Opće deklaracije o ljudskim pravima i 55. Ustava Republike Hrvatske jedno od osnovnih ljudskih prava, a u čl 27. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom priznaje se pravo na rad osoba s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugima, što uključuje mogućnost zarađivanja za život od rada, slobodno odabranog i prihvaćenog na tržištu rada i u radnom okruženju koje je otvoreno, uključujuće i dostupno osobama s invaliditetom. Kako bi osoba ostvarila punu participaciju u životu zajednice, bolje socijalne kontakte, status i doživljaj osobnog postignuća, te da bi se u potpunosti realizirala potrebno joj je pravo na rad i omogućiti.

Programi, aktivnosti i ukupno djelovanje CIRA-e su u skladu s UN-ovom Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom koja potvrđuje pravo svih građana na ravnopravno sudjelovanje u svim segmentima društva i nesmetano raspolaganje svojim zakonskim i ustavnim pravima, a osobito što se tiče prava na rad. Konvencija je najmlađi UN međunarodni dokument o ljudskim pravima te je usvojena 13. prosinca 2006., a Republika Hrvatska bila je među prve četiri europske zemlje koje su Konvenciju potpisale i ratificirale, te je ista kao međunarodni

dokument postala dio pravnog poretka Republike Hrvatske koji je po pravnoj snazi iznad hrvatskih zakona i ispod Ustava.

Doprinos promjenama u društvu

CIRA od svog osnutka svojim programima doprinosi zapošljivosti i rješavanju problema ekonomske ovisnosti osoba s intelektualnim teškoćama na području Zagreba. Svakim danom sve više mladih OIT po završetku prilagođenog obrazovanja dugo ostaju isključene iz bilo kakvih društvenih aktivnosti. Njihove socijalne i komunikacijske vještine s vremenom slabe, a zanimanja za koja su školovani više se ne traže. Dugotrajnom nezaposlenošću i lošim životnim uvjetima postaju još ranjiviji i izoliraniji. Uključivanjem u CIRA-ine programe situacija se mijenja, jačaju se individualni kapaciteti, podiže stupanj samostalnosti, povećavaju kontakti s lokalnom zajednicom i ostvaruje sveukupan boljitak pojedinca i njegove obitelji.

Kao najveći uspjeh CIRA-e treba istaknuti kontinuirani rad od 2004. godine tijekom kojega su održane dugogodišnje kvalitetne suradnje sa renomiranim hrvatskim poslodavcima koji su prepoznali model radnih aktivnosti kao primjer dobre prakse kroz koji je preko 120 osoba sa intelektualnim teškoćama (iz baze od oko 250 osoba koje su nam se prijavile za sudjelovanje u programima) dobilo priliku pokazati svoje radne mogućnosti i svoju vrijednost kao punopravnih članova zajednice. Osim kontinuiteta, značajan je i stalni rast kapaciteta CIRA-e te uzlazni trend novih uključivanja poslodavaca i korisnika u programe.

U protekle 3 godine CIRA-in doprinos i uloga u društvu bila je značajna za 80 pojedinaca-građana Republike Hrvatske koji su nezaposlene osobe sa težim ili lakšim intelektualnim teškoćama i za njihove članove obitelji/skrbnike/roditelje, i to na način da su ove osobe kroz program radnih aktivnosti uspjele ostvariti svoja temeljna ljudska prava, prvenstveno ostvarujući svoje pravo na rad. S obzirom da je primjena zakonodavnog okvira koji u RH uređuje zapošljavanje osoba sa invaliditetom, a osobito zapošljavanje uz podršku, u praksi spor, skup i dugotrajan postupak (a uzimajući u obzir česte izmjene istih zakona, ekonomsko stanje i visoku opću stopu nezaposlenosti, kao i trenutnu nestabilnost zakonodavne i izvršne vlasti u državi), nužno je ovu problematiku rješavati puno brže, efikasnije, ekonomičnije i optimalnije nego je to trenutno slučaj, a osobito imajući u vidu da se radi o osobama koje su u izrazito ranjivoj skupini u brojnim aspektima. Jedan životni vijek pojedinca zahtjeva ispunjavanje njegovih ljudskih prava odmah i sada bez odlaganja reformi i/ili dugogodišnjih uvođenja u punu primjenu. Od navedenih 80 pojedinaca koji su prošli/prolaze kroz program radnih aktivnosti u prethodne 3 godine 8 od njih je uspjelo steći kompetencije i zasnovati radni odnos i steći sva radno-pravna prava i obaveze kao i svaki drugi zaposleni radnik bez invaliditeta u RH. Od 2004.-e godine ukupno 15-ak OIT zaposlilo se na otvorenom tržištu rada zahvaljujući ovim programima. Na taj način su ove osobe prestale biti korisnici socijalnih naknada i smanjio se rizik od siromaštva za ove osobe, a iz našeg iskustva i za njihove obitelji. Na uključivanje u programe trenutno čeka više od 150 OIT.

U ovome su trenutku su:

- 23 osobe uključene u radne aktivnosti uz podršku u Radnom centru
- 9 osoba uključene u inkluzivno volontiranje uz podršku
- 53 osoba uključena u radne aktivnosti na otvorenom tržištu rada.

Ove programe trenutno provodimo na 28 lokacija naših partnera/poslodavaca. Na ovim lokacijama se ovisno o stupnju potrebne podrške (individualno utvrđene i praćene) pruža podrška od strane koordinatora radnih aktivnosti i 6 radnih asistenata, i to u enklavnom-grupnom modelu (grupi od 1-7 OIT podršku pruža 1 radni asistent) na 3 lokacije i u individualnom modelu (za 1 OIT podršku pruža 1 radni asistent/koordinator) na 25 lokacija.

Ostvarivanje vidljivosti utjecaja na promjene u društvu

CIRA vidljivost programa koje provodi ostvaruje kroz: internetske objave na službenim stranicama (www.cira.hr, <https://hr-hr.facebook.com/Centar-za-inkluzivne-radne-aktivnosti/>), prikazivanjem i javnim objavama dokumentarnog filma "Zapošljavanje uz podršku" (<https://www.youtube.com/watch?v=k6iECOTrA2o>), javna sudjelovanja na javnim manifestacijama (artOmat, Tjedan dizajna, Tjedan udruga, Dan D, Budi In sajam kreativnih detalja, Interliber...), distribucijom letaka i brošura, isticanjem info materijala kod partnera/suradnika (Interni časopis dm drogeriemarkt d.o.o. "poDMornica", Ustanova Zoološki vrt Grada Zagreba, Aquamaritime d.o.o. trgovine u Hrvatskoj i inozemstvu, Take me home, Knjižara Matica Šibenik, Ignoro d.o.o. Zagreb), vlastiti izložbeni prostor- izlog Bleiweissova 15 Zagreb, periodične izložbe u Knjižnicama Grada Zagreba te medijskim nastupima na nacionalnoj i lokalnoj razini (npr.: HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, HRVATSKA TELEVIZIJA, SREDIŠNJI DNEVNIK: (05.10.2015) (<http://www.hrt.hr/enz/dnevnik/301917/>), (10.09.2016) (<http://video.hrt.hr/1009/2dnevnik1009.mp4>); z1 TELEVIZIJA, SVAKODNEVNO-ISTI SMO (16.06.2016.) (<https://www.youtube.com/watch?v=XtARadbEbsE>); HRVATSKA RADIOTELEVIZIJA, HRVATSKI RADIO, INTERNACIONALNI PROGRAM GLAS HRVATSKE (01.10.2015.) (mp3 format priloga koji je išao u emisiji Hrvatima izvan domovine <http://glashrvatske.hrt.hr/>; <http://raspored.hrt.hr/?raspored=7&mreza=20&datum=2015-10-01>); Poslovni dnevnik (09.06.2016.) (<http://www.poslovni.hr/poduzetnik/osnazivanjem-drustvenog-poduzetnistva-do-trajnog-zaposljavanja-potrebitih-314073>); Poslovni dnevnik (20.07.2016.) članak "Naše unikatne ruketvorene zapažene su na izložbama u Tokiju i Londonu- radni centar osobe s intelektualnim teškoćama pripremaju za rad na otvorenom tržištu rada", br. 3119, str. 29-30; IN PORTAL- NEWS PORTAL ZA OSOBE S INVALIDITETOM (03.10.2015.) (<http://www.in-portal.hr/in-portal-news/in-mreza/9231/centar-za-inkluzivne-radne-aktivnosti-podrska-osobama-s-intelektualnim-teskocama-na-trzistu-rada>) -SLUŽBENA WEB STRANICA PRAVOBRANITELJICE ZA OSOBE S INVALIDITETOM (01.10.2015.) (<http://www.posi.hr/> http://www.posi.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=749:zapoeo-projekt-usluge-radnih-aktivnosti-uz-podrku-za-osobe-s-intelektualnim-tekoama&catid=72:novosti) (11.09.2016.) (http://www.posi.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=849:zavrna-konferencija-projekta-usluge-radnih-aktivnosti-uz-podrku-za-osobe-s-intelektualnim-tekoama&catid=72:novosti)).

CIRA također aktivno sudjeluje na različitim tribinama, okruglim stolovima, javnim raspravama, edukacijama i sl.

U srpnju 2017. ugostili smo visoku delegaciju predstavnika Europskog parlamenta - Odbora za kontrolu proračuna (Derek Vaughan, Martina Dlabajova, Patricija Šulin, Szabolcs Fazakas, Vera Miličević), predstavnike Ministarstva rada i mirovinskog sustava te predstavnike Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i predstavili im svoj uspješno proveden projekt „Usluge radnih aktivnosti uz podršku za osobe s intelektualnim teškoćama“ kao primjer dobre prakse, a koji je sufinancirala EU iz Europskog socijalnog fonda. Ovom prilikom, susreli smo se i s državnom tajnicom Ministarstva rada i mirovinskog sustava Katarinom Ivanković Knežević.

ORGANIZACIJSKA STRUKTURA I KAPACITETI

Tijela Udruge su:

Skupština

Skupština je najviše tijelo, a čine je svi članovi Udruge.

Predsjednik/ca Udruge

Slavenka Martinović, prof. psihologije je dugogodišnja predsjednica CIRA-e (od 2013. godine), s više od 30 godina iskustva u području socijalne skrbi na rukovodećim pozicijama u Hrvatskoj i u zemljama regije. Provodila je i oblikovala brojne edukacijske programe te radila kao konzultant Svjetske banke na projektima reforme socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj.

Upravni odbor

Upravni odbor je izvršno tijelo Skupštine ovlašteno za upravljanje poslovima Udruge, i čine ga 5 člana/ice:

Milica Jovanović, dipl. iur., pravna je savjetnica u Hrvatskoj udruzi poslodavaca (HUP) i nacionalna pravna stručnjakinja, pravna ekspertica na međunarodnim projektima, predavačica, koordinatorica projekata i novinarka. Članica je brojnih strukovnih udruženja, upravnih i savjetodavnih vijeća i odbora, povjerenstava i radnih skupina. Trenutno pohađa poslijediplomski specijalistički interdisciplinarni studij – AMES na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Tomislav Žaja, mag. režije, redatelj je i producent više od pedeset dokumentarnih filmova i jednog cjelovečernjeg igranog filma te dobitnik više domaćih i međunarodnih nagrada i priznanja. U sklopu svoje producerske kuće Gral Film producira većinom socijalno angažirane dokumentarne filmove koji se bave raznim aspektima ljudskih prava i socijalne pravde.

Predrag Mišćević, dipl. oec., voditelj je računovodstva Udruge za promicanje inkluzije s bogatim radnim iskustvom u neprofitnom sektoru. Aktivno je sudjelovao na raznim domaćim i inozemnim projektima te je član radnih i upravnih odbora raznih udruga.

Lidija Palik, dipl. iur., predstavnica je radnika CIRA-e. Pohađala je brojna stručna usavršavanja iz područja pravnih znanosti i poslovanja tvrtki te radila na pravnim poslovima, kao voditeljica službe/sektora pravnih i općih poslova, voditeljica ureda, pravna savjetnica te posjeduje i iskustvo trenera-predavača.

Radnici

Za svakodnevno uspješno poslovanje CIRA-e zaslužni su stalni radnici i povremeni suradnici, koji svojim znanjima, vještinama i dosadašnjim iskustvima iz područja socijalnog rada, radne rehabilitacije, obrazovanja, računovodstva i financija te informacijskih tehnologija, doprinose izvršenju redovitih poslova i ispunjavanju misije i vizije CIRA-e.

Trenutno je zaposleno ukupno 11 radnika, od kojih je 60% visoke stručne spreme i 40% srednje stručne spreme. Povremeno su angažirane dvije vanjske suradnice. Radnici su angažirani na administrativno-tehničkim poslovima (30%) i u direktnom pružanju podrške korisnicima (70%).

Radnici se kontinuirano dodatno usavršavaju u tuzemstvu i inozemstvu u svrhu podizanja kvalitete i rezultata rada. U suradnji s Centrom za obrazovanje odraslih Validus, predstavnici CIRA-e pohađali su edukacije na temu pružanja usluga u zajednici i osobno usmjerenog pristupa, te osposobljavanja za asistente u zapošljavanju. Pohađali su i edukacije iz socijalnog poduzetništva, različitih organizatora, te su u 2015. godini sudjelovali na edukaciji Ministarstva socijalne politike i mladih o Standardima kvalitete socijalnih usluga. U svojim aktivnostima CIRA svakodnevno usko surađuje sa stručnim službama i stručnjacima Udruge za promicanje inkluzije s obzirom na bogato teorijsko i praktično znanje i iskustvo koje posjeduje.

Volonterski angažmani u CIRA-i

CIRA je u zadnjih nekoliko godina prepoznala i važnost angažiranja volontera kako bi obogatila svoj rad te su u 2015. godini u CIRA-i volonterski angažirane 4 osobe i odrađeno je 104 volonterskih sati, a u 2016. godini 10 volontera sa odrađenih 227 sati volontiranja te u 2017. godini 4 volontera sa 80 volonterskih sati. Volonteri su radu CIRA-e doprinijeli povremenim sudjelovanjem u provođenju vremena s korisnicima Radnog centra, povremenim sudjelovanjem u prodajnim i promotivnim aktivnostima CIRA-e kao organizatora volontiranja, provođenjem vremena s korisnicima angažiranim na različitim radnim aktivnostima i kroz pomoć pri razvijanju odnosa s prirodnom podrškom na radnoj aktivnosti, prijevozom korisnika na mjesta obavljanja volonterskih aktivnosti.

CIRA kao organizator volontiranja vodi dokumentaciju vezanu uz volonterstvo, odnosno evidencije angažiranih volontera koji volontiraju s korisnicima - osobama s invaliditetom pa stoga moraju ispunjavati određene uvjete propisane Zakonom o volonterstvu u pogledu načela zaštite korisnika volontiranja te evidencije sklopljenih ugovora o volontiranju i izdaje potvrde o volontiranju.

Evidenciji prileži dokumentacija o praćenju volonterskih aktivnosti koje se obavljaju uz stalan stručni nadzor i podršku, uz osiguravanje tajnosti osobnih podataka i zaštitu privatnosti.

Također, CIRA redovito izvješćuje Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku o volonterskom angažmanu putem elektronskog Izvješća organizatora volontiranja u sustavu Ministarstva „Evidencija volontera“.

Prostor i oprema

S obzirom da CIRA nenaplatno koristi poslovni prostor u vlasništvu osnivača, Udruge za promicanje inkluzije, to dijelom snosi razmjerne režijske troškove i troškove korištenja računovodstvenog programa. Ostale troškove čine troškovi povezani sa korištenjem i održavanjem službenog vozila KIA Ceed, uredski troškovi redovitog poslovanja, troškovi zaštite na radu i zaštite od požara

CIRA je tijekom 2017. godine tehnički i vizualno preradila postojeću službenu internetsku stranicu (www.cira.hr), te redovito održava promotivnu web stranicu rukotvorina Radnog centra (www.ducansarcem.hr) i facebook stranicu (www.facebook.com/Centar-za-inkluzivne-radne-aktivnosti-356378232248).

IZVJEŠTAJ ZA RAZDOBLJE 2015.-2017.

Programi CIRA-e

S obzirom na registrirano područje djelovanja, korisnici CIRA-inih programa su osobe s intelektualnim teškoćama s područja grada Zagreba. Samo djelovanje na području glavnog grada Republike Hrvatske osigurava pristup velikom broju tvrtki lociranih u Zagrebu kao i velikom broju potencijalnih korisnika.

U evidenciji CIRA-e trenutno je 258 osoba s intelektualnim i dodatnim teškoćama koje su zainteresirane za usluge koje CIRA pruža, odnosno za uključivanje u inkluzivno volontiranje/radne aktivnosti/radni odnos na otvorenom tržištu. Redovita praksa CIRA-e je da se sa svim zainteresiranim osobama koje se jave, obavi individualna procjena u funkciji zapošljavanja kako bi se pronašla programska aktivnost koja najbolje odgovara sposobnostima i interesima osobe. Sa svih 258 evidentiranih korisnika obavljen je inicijalni intervju. Po potrebi, za pojedine osobe obavljene su i procjene u funkciji zapošljavanja koje uključuju procjene područja koja se odnose na komunikacijske vještine, matematičke pojmove, organizaciju vremena, brigu o sebi, socijalne vještine i upotrebu tehnologije u svakodnevnom životu. Navedene alate za procjenu koristi socijalni radnik koji je zaposlen na radnom mjestu koordinatora radnih aktivnosti na otvorenom tržištu.

Kako bi osobama zainteresiranim za uključivanje u smislene aktivnosti isto i omogućili, redovito smo kontaktirali i kontaktiramo te informiramo i senzibiliramo poslovne subjekte- potencijalne poslodavce. U tu svrhu su održani brojni sastanci s istima (npr. KONČAR-elektroindustrija d.d., Etnografski muzej, Carlsberg Group, Metro Cash & Carry d.o.o., Ivas grupa d.o.o, Studio smijeha, Roto dinamic d.o.o., Dentalni centar Videntis d.o.o., Zelena akcija, Bauhaus Zagreb k.d. poslovnica Buzin, Društvo za športsku rekreaciju „Milan“, Don Kihot- terapije pomoću konja, K-Index d.o.o., HEP grupa, BLITZ-CINESTAR d.o.o., Kaufland Hrvatska k.d., Stega Tisak d.o.o., Atlantic Grupa d.d., Noina arka, ADSCANNER d.o.o., Obrt za usluge prijevoza "NADA", MMV FROG j.d.o.o.), a sve kako bi potaknuli društveno odgovorno poslovanje i proširili obujam programa koje provodimo.

U protekle 3 godine provodimo 4 programa: program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada, program radnih aktivnosti uz podršku u posebnim uvjetima u radnom/dnevnom centru, program inkluzivnog volontiranja uz podršku i program radni odnos uz podršku.

1) Program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada

Program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada koji CIRA provodi na području grada Zagreba od svog osnutka 2004., a koji je uspostavljen u suradnji sa Udrugom za promicanje inkluzije koja ga je provodila i ranije, pilot je projekt ovih nevladinih i neprofitnih udruga koji je prepoznat kao program razvoja novih socijalnih usluga, i to specifično za osobe sa intelektualnim teškoćama na području Zagreba. Unatoč činjenici da ovaj program kao socijalna usluga još nije uvršten u zakonodavstvo Republike Hrvatske, prepoznat je kroz brojne do sada provedene projekte.

Ovaj program je važan preduvjet za deinstitucionalizaciju i inkluziju osoba s intelektualnim teškoćama u društvo, a CIRA svojim korisnicima omogućava uključivanje u svijet rada putem smislenih i kontinuiranih te plaćenih radnih aktivnosti. Zalažemo se za uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama u redovne radne uvjete, jer - pored činjenice da je to njihovo ljudsko pravo - iskustva tvrtki koje su naši dugogodišnji partneri pokazuju da osobe s intelektualnim teškoćama imaju sposobnosti postati cijenjeni i produktivni članovi radnog tima. Osobno usmjereno i uz adekvatnu podršku, uključivanje u svijet rada i uspjeh u obavljanju radnih zadataka povećava samopouzdanje, dostojanstvo, razinu životnog zadovoljstva i financijsku neovisnost uključenih osoba.

Samim dugogodišnjem razvojem programa radnih aktivnosti uz podršku stvorena je impozantna mreža poslovnih subjekata- poslodavaca koji su do sada u svoje radne sredine uključili preko 120 osoba s intelektualnim teškoćama, od kojih neke osobe obavljaju radne aktivnosti kontinuirano i desetak godina kod istog poslodavca.

Radne aktivnosti su aktivnosti obavljanja uglavnom pomoćnih poslova (etiketiranja, čišćenja, pomoćnih administrativnih poslova i sl.) koje obavljaju korisnici udruge uz podršku radnih asistenata te stručnu podršku koordinatora ranih aktivnosti i ostalih stručnih osoba udruge, u svrhu zadovoljavanja radnih potreba pružanjem psihosocijalne rehabilitacije kroz radne aktivnosti u općim uvjetima (na tržištu rada), te stjecanja neophodnih znanja i vještina te socijalne integracije s ciljem osposobljavanja za samostalan rad i pronalaženje zaposlenja.

Za svoj angažman u radnim aktivnostima korisniku se svakomjesečno isplaćuje socijalna potpora, koju CIRA obračunava, iskazuje i prijavljuje u propisanom JOPPD obrascu nadležnoj poreznoj upravi i isplaćuje korisniku iz sredstava koje joj poslodavac doznači temeljem sporazuma o suradnji i ispostavljenog računa.

CIRA pruža stručnu podršku svim sudionicima u procesu:

- osobama s intelektualnim teškoćama koje se uključuju u radnu sredinu,
- zaposlenicima poslodavca koji su neposredni suradnici u radnom procesu te
- managementu poslodavaca.

Naše aktivnosti se mogu podijeliti na slijedeće poslove:

- u suradnji s poslodavcima vršimo procjenu uvjeta i poslova radnog mjesta
- vršimo procjenu osoba s intelektualnim teškoćama (korisnika) koje su kandidati za uključivanje u radnu sredinu
- odabranog kandidata treniramo za radne zadatke.
- CIRA-in radni asistent osobi pruža podršku na samom mjestu obavljanja poslova pri: uhodavanju u konkretan posao, integraciji u postojeći tim poslodavca i stvaranju mreže socijalnih odnosa.

Stupanj podrške vremenom se smanjuje kako se novouključena osoba prilagođava na sam posao i postojeći tim. U konačnici, poslodavac dobiva kandidata koji je pažljivo identificiran i obučen, a kvalitetno spajanje kandidata i poslodavca temelji se na poznavanju mogućnosti i interesa kandidata za obavljanje posla te specifičnim zahtjevima poslodavaca. Podrška poslodavcima pruža se i u vidu senzibilizacije i podizanja svijesti zaposlenika tvrtke o osobama s invaliditetom, a osigurava im se i podrška u lakšem razumijevanju i upravljanju različitostima u radnom okruženju te praćenje učinkovitosti osoba s intelektualnim teškoćama koje su uključene u radne aktivnosti. Važno je napomenuti da su brojna iskustva pokazala da uključivanje osobe s invaliditetom u tim ima pozitivne učinke i podiže motivaciju svih zaposlenika u timu.

Kroz ovaj model korisnici ne stječu prava i obveze kao iz radnog odnosa, niti ne gube druga ostvarena socijalna prava no treba istaknuti da ni poslodavci ne ostvaruju olakšice i/ili poticaje za sudjelovanje u programu radnih aktivnosti uz podršku, a što CIRA teži promijeniti.

Pregledom zakonodavnog okvira koji u Republici Hrvatskoj uređuje zapošljavanja osoba sa invaliditetom, a osobito zapošljavanje uz podršku, te praćenjem primjene istih propisa a uzimajući u obzir ekonomsko stanje i visoku opću stopu nezaposlenosti, kao i trenutnu nestabilnost zakonodavne i izvršne vlasti u državi, dolazi se do zaključka da ovu problematiku treba rješavati puno brže, efikasnije, ekonomičnije i optimalnije nego je to trenutno slučaj, a osobito imajući u vidu da se radi o osobama koje su izrazito ranjivoj skupini u brojnim aspektima. Jedan životni vijek pojedinca zahtjeva ispunjavanje njegovih ljudskih prava odmah i sada bez odlaganja reformi i/ili dugogodišnjih uvođenja u punu primjenu. Također je važno istaći da tradicionalni organizacijski oblici profesionalne rehabilitacije OIT izostavljaju jednu od najznačajnijih funkcija rada i zapošljavanja - socijalnu funkciju. Korisnicima je onemogućena

socijalna interakcija s osobama bez teškoća, uspostavljanje radno-socijalnih poznanstava i prijateljstava izvan kruga osoba s teškoćama. Pravo na rad je sukladno člancima 23. Opće deklaracije o ljudskim pravima i 55. Ustava Republike Hrvatske jedno od osnovnih ljudskih prava, a u čl 27. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom priznaje se pravo na rad osoba s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugima, što uključuje mogućnost zarađivanja za život od rada, slobodno odabranog i prihvaćenog na tržištu rada i u radnom okruženju koje je otvoreno, uključujući i dostupno osobama s invaliditetom. Kako bi osoba ostvarila punu participaciju u životu zajednice, bolje socijalne kontakte, status i doživljaj osobnog postignuća, te da bi se u potpunosti realizirala potrebno joj je pravo na rad i omogućiti.

Kroz ovaj program u protekle tri godine uključivali smo osobe s intelektualnim teškoćama, kako slijedi:

- Tijekom 2015. godine na radne aktivnosti na otvorenom tržište rada uključili smo ukupno 44 korisnika (15 korisnika iz programa organiziranog stanovanja Udruge za promicanje inkluzije i 29 korisnika iz obitelji) u 9 različitih tvrtki (Zvijezda d.d.; Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o.; dm-drogerie markt d.o.o.; Alca Zagreb d.o.o.; BAUHAUS ZAGREB k.d.; Müller d.o.o.; Billa d.o.o.; K-INDEKS; AB dizajn PTO)
- Tijekom 2016. godine na radne aktivnosti na otvoreno tržište rada uključili smo ukupno 59 korisnika (18 korisnika iz programa organiziranog stanovanja Udruge za promicanje inkluzije i 41 korisnika iz obitelji) u 14 različitih tvrtki (Zvijezda d.d.; Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o.; dm-drogerie markt d.o.o.; Alca Zagreb d.o.o.; BAUHAUS ZAGREB k.d.; Billa d.o.o.; K-INDEKS; AB dizajn PTO, Dentalni centar Videntis, Studio smijeha, Zelena akcija, Dom za starije osobe Sveta Ana Zagreb).
- Tijekom 2017. godine na radne aktivnosti na otvoreno tržište rada uključili smo ukupno 54 korisnika (16 korisnika iz programa organiziranog stanovanja Udruge za promicanje inkluzije i 38 korisnika iz obitelji) u 13 različitih tvrtki (Zvijezda d.d., Bauhaus Zagreb k.d., dm-drogerie markt d.o.o., Coca-Cola HBC Hrvatska d.o.o., Alca Zagreb d.o.o., AB dizajn PTO, Billa d.o.o., K-Indeks, , Dentalni centar Videntis, AdScanner d.o.o., Zelena akcija, Obrt za usluge prijevoza "NADA", Dom za starije osobe Sveta Ana Zagreb)

Program se u proteklom razdoblju financirao projektno:

- iz Trogodišnjeg programa tadašnjeg Ministarstva socijalne politike i mladih (danas Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku) – „Inovativni model za povećanje potencijala osoba s intelektualnim i dodatnim teškoćama za uključivanje na tržište rada“ (razdoblje provedbe ovoga programa je bilo od 01.06.2014. do 31.05.2017.; ukupni odobreni iznos po godini provedbe je 190.000,00 kn). Opći cilj ovog programa bio je poboljšanje socijalne uključenosti osoba s intelektualnim i dodatnim teškoćama i njihovo uključivanje i integracija u redovnu radnu sredinu. Prvi specifični cilj je stvaranje i održavanje funkcionalnog partnerskog modela suradnje s tvrtkama na otvorenom tržištu rada u procesu radno-socijalne rehabilitacije. Drugi specifični cilj je stjecanje novih vještina i povećanje potencijala osoba s intelektualnim i dodatnim teškoćama za uključivanje na tržište rada, a u okviru kojeg je 27 osoba uključeno u radne aktivnosti na otvorenom tržištu rada u trogodišnjem razdoblju.
- U okviru ovog programa iznimno je bitno navesti EU ESF projekt pod nazivom “Usluge radnih aktivnosti uz podršku za osobe s intelektualnim teškoćama” koji je CIRA provodila od 20.07.2015. godine u trajanju od 14 mjeseci a financiran je sredstvima Europske unije, u iznosu od ukupno 1.118.663,18 kuna, i to iz Europskog socijalnog fonda a u sklopu programa 2007.-2013., Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici-faza III, a temeljem Ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, kodni broj ugovora: HR.2.3.04-0083, koji je sklopljen u srpnju 2015. god., sa Ministarstvom socijalne politike i mladih i Hrvatskim zavodom za zapošljavanje. CIRA je bila nositelj projekta a partner je bila Udruga roditelja djece i osoba s posebnim potrebama gradova Pakraca i Lipika „Latica“, iz Pakraca (LATICA). Cilj projekta bio je održati i unaprijediti mogućnosti zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama (OIT) proširenjem

kapaciteta CIRA-e kao pružatelja usluga radnih aktivnosti uz podršku na području Zagreba te uvođenjem usluge radnih aktivnosti uz podršku na području Pakraca/Lipika. Nemogućnost uključivanja OIT na tržište rada je glavni problem kojeg je ovaj projekt želio riješiti. Na području Zagreba nedostatan je broj i kapacitet pružatelja usluga za uključivanje OIT u radnu sredinu, a na području Požeško-slavonske županije ih uopće nema. S obzirom da CIRA kao pružatelj usluga s 10-godišnjim iskustvom konstantno prima više upita zainteresiranih OIT nego što ih može uključiti u radne aktivnosti zbog svog ograničenog kapaciteta a LATICA također identificira potrebu uvođenja usluge radnih aktivnosti na svom području, EU sredstva uložena u ovaj projekt su omogućila CIRA-i da održi i proširi svoje kapacitete i uključi dodatne OIT u radne aktivnosti, dok je Udruga Latica ojačala svoje kapacitete i uz tehničku pomoć CIRA-e i prijenos know-how-a, educirala zaposlenike i pokrenula uslugu radnih aktivnosti uz podršku na području Pakraca/Lipika. Ciljna skupina su bile dugotrajno nezaposlene OIT oba spola starije od 18 godina s područja Zagreba i Požeško-slavonske županije kojima je potrebna konkretna podrška pri uključivanju na radno mjesto i trening socijalizacijskih i praktičnih vještina kako bi to radno mjesto zadržali. Projekt je također proširio mrežu poslodavaca koji su senzibilizirani o važnosti inkluzije OIT u radnu sredinu te imaju motivaciju uključiti ih u radne aktivnosti. U okviru projekta je provedena edukacija za koordinatore, asistente i 45 osoba sa intelektualnim teškoćama te je u radne aktivnosti uspješno uključeno 8 korisnika u Zagrebu i 10 u Pakracu/Lipiku. U okviru ovoga projekta nabavljeno je i službeno vozilo KIA Ceed. Projekt je završio 19.07.2016. godine.

Trenutno se program radnih aktivnosti financira iz donacija pravnih osoba, vlastitih sredstava i djelomično iz projekata: „Usluge radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada za osobe s intelektualnim teškoćama” Donator: Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku; Razdoblje: 01.06.2017. – 31.05.2020.; Iznos: 180.000,00 kn godišnje; ukupno: 540.000,00 kn; te djelomično iz institucionalne podrške Fondacije Otvoreno Društvo (FOSI); Razdoblje: 01.12.2017. – 30.11.2020.; iznos za 3 godišnju provedbu: 229.999,00 USD.

2) Program radnih aktivnosti uz podršku u posebnim uvjetima u Radnom/dnevnom centru

Ovaj program je namijenjen za teže zapošljive osobe te je u okviru njega uspostavljen Radni/dnevni centar u kojem se osobe s intelektualnim teškoćama pripremaju za rad na otvorenom tržištu rada kroz izrađivanje unikatnih rukotvorina, usavršavajući tako svoje radne i socijalne vještine. Program je nastao iz projekta "Utvrđivanje kriterija i modela za sufinanciranje rada radnog centra od strane Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom" donatora: Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom; za razdoblje: 01.07.2009. - 31.12.2012.; 01.01.2013. – 31.12.2014.; i to kao pilot projekt osnaživanja takvih centara u Republici Hrvatskoj, no unatoč činjenici da osnivanje radnih centara nije zaživjelo, CIRA je uspjela održati program sve do danas.

Korisnici rade na ručnoj izradi uporabnih i ukrasnih tekstilnih predmeta te na kooperacijskim poslovima sa subjektima iz lokalne zajednice. Radi postizanja održivosti programa rukotvorine se uglavnom prodaju izravno na upit pojedinih građana ili narudžbe poslovnih subjekata u prostorima CIRA-e te na raznim događanjima putem kojih želimo proširiti vidljivost i doprijeti do šire javnosti. Aktivnosti samofinanciranja trenutačno pokrivaju samo neke od izravnih troškova, te ne predstavljaju obavljanje gospodarske aktivnosti niti im je to svrha.

Kroz ovaj program unaprjeđujemo položaj i mogućnosti samorazvoja i samostalnosti osoba s intelektualnim teškoćama kako bi ublažili posljedice nezaposlenosti i društvene izoliranosti osoba s intelektualnim teškoćama kroz individualnu podršku te kod korisnika potaknuli osjećaj zadovoljstva zbog zadovoljavanja potrebe za smislenim i interesima prilagođenim aktivnostima. Na taj način korisnici postižu bolju sliku o sebi, svoje mogućnosti predstaviti u lokalnoj zajednici, proširiti krug poznanstava, prijateljstava i ostalih krugova prirodne podrške

u zajednici i poboljšati senzomotorne, osobne, psihosocijalne i kognitivne vještine što direktno rezultira smanjenjem društvene izolacije i povećanjem prilika za uključivanje na tržište rada.

Od onoga što stvaramo posebice su zanimljivi artikli izvezeni na žutici ili lanu kao što su jastučići, torbice, nadstolnjaci, pregače, kompleti za bebe i sl. Dugotrajnim i strpljivim radom dobivamo originalne vezove s različitim prigodnim i veselo izvezenim motivima u koje se unosi vlastita osobnost i ljubav, svaki put iznova te s novim kreativnim varijacijama. Paleta ruketvorina naših vjednih i kreativnih korisnika se s vremenom povećava. 20-ak korisnika svakim radnim danom po 4 do 6 sati rade na kreiranju i ručnom izrađivanju unikatnih i visokokvalitetnih ruketvorina uporabnih i ukrasnih tekstilnih predmeta uz svakodnevnu podršku radnog asistenta i povremenu stručnu podršku vanjskih suradnika. Stalno tražimo nove mogućnosti za suradnju s tvrtkama, različitim organizacijama, ustanovama i svim drugim subjektima u lokalnoj zajednici, u cijeloj Hrvatskoj, a i šire.

Naša najpopularnija kolekcija ruketvorina je JUPI za UPI! koja je razvijena u ožujku 2011. godine na profesionalnoj radionici inkluzivnog dizajna pod nazivom Extra Ordinary Design. Osnovni cilj radionice bio je osnažiti tržišnu konkurentnost proizvoda korisnika Radnog centra i uključiti osobe s intelektualnim teškoćama u proces razvoja novih proizvoda, odnosno izradu vlastitih proizvoda konkurentnih na suvremenom tržištu. Suradnja s dizajnerima i proizvodnja pod vlastitom markom kontinuirano doprinosi društvenoj uključenosti i povećanju kvalitete života osoba s teškoćama, kao i svijesti o važnosti inkluzije u široj zajednici - u kojoj ruketvorine postaju faktor vidljivosti i pozitivne percepcije osoba s intelektualnim teškoćama.

U okviru kolekcije se posebno istakla Žiraha- nadnaravno biće, nastalo u imaginaciji umjetnika Ratka Koletića – osobe sa intelektualnom teškoćom. Proizvodi s likom Žiraha i prijatelja – čudesnih stvorenja razvijeni su u okviru radionice Extra Ordinary Design, a ostvarili su zapažene uspjehe na izložbama u Zagrebu, Londonu, Kyotu i Tokiju.

Inkluzivni dizajn je sve više priznat kod publike jer predstavlja inovativan pristup društvenoj uključenosti, raznolikosti i jednakosti naglašavajući ujedno praktičan odgovor na osobne potrebe osoba s teškoćama. Odlikuju ga kreativna rješenja usmjerena poboljšanju pristupačnosti svakom zainteresiranom članu društva bez obzira na individualne sposobnosti. Dugogodišnju suradnju ostvarujemo sa Take me home dizajnerskim dućanom, Ježevom kućicom- suvenirnicom Zoološkog vrta, Aqua trgovinama u zemlji i inozemstvu te smo redoviti izlagači na ArtOmat-u, Tjednu dizajna, BudiIN sajmu, Dan-u D", Tjednu udruga i dr.

Ovaj program je u dosadašnjem radu bio financiran iz različitih manjih projekta odobrenih i financiranih od strane Grada Zagreba, a trenutno se program financira iz donacija pravnih osoba, vlastitih sredstava, prigodnih prodaja ruketvorina i djelomično iz institucionalne podrške Fondacije Otvoreno Društvo (FOSI); Razdoblje: 01.12.2017. – 30.11.2020.

3) Program inkluzivnog volontiranja uz podršku

U Hrvatskoj osobe s invaliditetom spadaju u jednu od najteže zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba, a među njima posebno je osobama s intelektualnim teškoćama karakteriziran otežan pristup tržištu rada, iz razloga kao što su obrazovni programi koji nisu sukladni njihovim interesima, sposobnostima ni potrebama tržišta rada, posljedica čega je da osobe s intelektualnim teškoćama tijekom obrazovnog procesa ne stječu znanja i vještine koje se traže na tržištu rada, a ako i uspiju pronaći posao često su očekivanja poslodavaca veoma visoka, stoga često ne uspijevaju zadržati radno mjesto.

Kao alternativni način edukacije/obrazovanja/osposobljavanja i prvi korak ka stvaranju mogućnosti za stjecanje potrebnih znanja i vještina i kompetencija za kvalitetno obavljanje određenih poslova, CIRA je koncem 2015. godine uspostavila ovaj program.

Inkluzivno volontiranje uređeno je Zakonom o volonterstvu (NN 58/07, 22/13) u čl. 14. kao jedno od temeljnih načela volontiranja, kako bi se osigurali jednaki uvjeti volontiranja, s posebnim naglaskom na uključivanje pripadnika socijalno isključenih skupina stanovništva, a s ciljem njihova uključivanja u društvo i socijalnog osnaživanja. Međusobni pravni odnosi uređeni su ugovorom o inkluzivnom volontiranju kojeg organizacija sklapa s volonterom, uz osnaživanje ugovora od strane skrbnika u slučaju da je osoba lišena poslovne sposobnosti.

Osobe na volonterske aktivnosti odlaze jednom tjedno u trajanju od po dva sata, a podršku na volonterskim aktivnostima pruža im radni asistent. Inkluzivno volontiranje ima brojne prednosti za volontera, što je rezultiralo time da su se osobe uključene na volonterske aktivnosti osnažile, stekle nova iskustva, znanja i vještine, usvojile radne navike, razvile bolje socijalne kompetencije, proširile mrežu svojih socijalnih odnosa. Time im se povećava zapošljivost te kvalitetnije provode svoje slobodno vrijeme i aktivno pomažu svojoj lokalnoj zajednici.

CIRA je u 2015. i 2016. u programe inkluzivnog volontiranja uključila 3 korisnika u 2 partnerske organizacije (Knjižnice grada Zagreba - knjižnica Vladimir Nazor te Ustanova ZOO grada Zagreba, Dumovec- azil za nezbrinute životinje), dok smo u 2017. intenzivirali uključivanje osoba u ovaj program te je bilo uključeno 12 osoba u 5 partnerskih organizacija (Knjižnice grada Zagreba - knjižnica Vladimir Nazor, Ustanova ZOO grada Zagreba, Dumovec- azil za nezbrinute životinje, Don Kihot- terapije pomoću konja, Noina arka – Hrvatska udruga zaštitnika životinja, Dom za starije osobe Sveta Ana Zagreb), dok ih trenutno volonitira 9. Mreža organizatora volontiranja i novih zainteresiranih OIT za volontiranje se svakim danom sve više širi, no potrebno je ovaj program predstaviti široj javnosti i što je više moguće ga proširiti.

Ovaj program se trenutno financira iz vlastitih sredstava i djelomično iz institucionalne podrške Fondacije Otvoreno Društvo (FOSI); Razdoblje: 01.12.2017. – 30.11.2020. te iz projekta „Promicanje inkluzivnog volonterstva kroz uključivanja osoba s intelektualnim teškoćama u inkluzivno volontiranje”, donator: Grad Zagreb; razdoblje: 01.07.2017. – 31.12.2017.

4) Program radni odnos uz podršku

Od 01.02.2015.-e godine CIRA je uspješno pregovarala sa poslodavcima koji su bili uključeni u program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada, sa ciljem zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama u klasičnom smislu zasnivanja radnog odnosa umjesto dotadašnjeg angažmana u radnim aktivnostima. Pregovori su rezultirali zapošljavanjem 4 osobe od kojih su 3 do 30.11.2017. bile kontinuirano zaposlene na nepuno radno vrijeme (4 sata dnevno 5 radnih dana), dok je 1 osoba bila zaposlena do 31.01.2017. te je na njezino mjesto od 01.02.2017. u radni odnos uključena nova osoba. Osobe su radne zadatke obavljale uz podršku koju im je pružio CIRA-in radni asistent te koordinator. Podrška CIRA-e uključivala je posebno različite administrativne aktivnosti kao što su bolovanje, godišnji odmori, korištenje slobodnih dana, organizacija putovanja na posao i sl.

Tri od četiri osobe koje su bile zaposlene u okviru ovoga programa imaju potpunu poslovnu sposobnost a za jednu osobu je bilo potrebno osnaživanje pravnog posla sklapanja ugovora o radu od strane skrbnika.

S obzirom na statusne promjene poslodavca i potpunu reorganizaciju poslovanja (Billa je preuzeta od strane Interspara), to je istekom ugovora o radu na određeno vrijeme ovim radnicima prestao radni odnos. CIRA je i nadalje u kontaktu sa ovim poslovnim subjektom i postoji mogućnost budućeg obnavljanja suradnje, no CIRA pregovara i s novim potencijalnim poslodavcima koji bi se odlučili za ovaj model i uključili u ovaj program možebitno tijekom 2018.-e godine.

Projekti u tijeku

Tijekom prosinca 2017. godine CIRA je u fazi provedbe tri projekta od kojih su neki i višegodišnji:

- „PROMICANJE INKLUZIVNOG VOLONTERSTVA KROZ UKLJUČIVANJA OSOBA S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA U INKLUZIVNO VOLONTIRANJE”
Donator: Grad Zagreb;
Razdoblje: 01.07.2017. – 31.12.2017.;
Iznos: 10.000,00 kn;
- „USLUGE RADNIH AKTIVNOSTI UZ PODRŠKU NA OTVORENOM TRŽIŠTU RADA ZA OSOBE S INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA”
Donator: Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku;
Razdoblje: 01.06.2017. – 31.05.2020.;
Iznos: 180.000,00 kn godišnje; ukupno: 540.000,00 kn;
- „PROJEKT ZA ODRŽAVANJE POSTOJEĆIH PROGRAMA I JAČANJE KAPACITETA ORGANIZACIJE”
Donator: Fondacija Otvoreno Društvo (FOSI);
Razdoblje: 01.12.2017. – 30.11.2020.;
Iznos: 229.999,00 USD;
- CIRA je također partner-suradnik u projektu „Priprema, pozor, radim!-PPR“ nositelja Društvo za istraživanje i potporu iz Rijeke, a u okviru Poziva za prijavu projekata usmjerenih smanjenju i prevenciji socijalne isključenosti te socijalnom uključivanju i integraciji u život zajednice socijalno osjetljivih skupina za 2017. godinu Ministarstva socijalne politike i mladih.

Promocija rada

Promocija programa koje provodimo i isto tako proizvoda nastalih radom osoba s intelektualnim teškoćama u Radnom centru CIRA-e redovito se održavala i dalje se održava u vidu:

- **uspješne suradnje s medijima i portalima**
- Pakrački list
Članak u rubrici „Kronika“: „Projekt zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama: Cilj proširiti mrežu poslodavaca“, broj 500, str.16
23.10.2015.
- Službena web stranica pravobraniteljice za osobe s invaliditetom
http://www.posi.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=749:zapoeo-projekt-usluge-radnih-aktivnosti-uz-podrku-za-osobe-s-intelektualnim-tekoama&catid=72:novosti
01.10.2015.
- Hrvatska radiotelevizija, Hrvatski radio, internacionalni program Glas Hrvatske mp3 format priloga koji je emitiran u emisiji Hrvatima izvan domovine
<http://glashrvatske.hrt.hr/>
<http://raspored.hrt.hr/?raspored=7&mreza=20&datum=2015-10-01>
20:15 - 21:00 Hrvatima izvan domovine GH
21:00 - 21:05 Vijesti - 1. program
21:05 - 22:00 Hrvatima izvan domovine GH

22:00 - 22:30 Kronika dana - 1. program
22:30 - 23:00 Hrvatima izvan domovine GH
23:00 - 23:05 Vijesti - 1. program
23:05 - 23:57 Hrvatima izvan domovine GH

01.10.2015.

- IN PORTAL- news portal za osobe s invaliditetom
<http://www.in-portal.hr/in-portal-news/in-mreza/9231/centar-za-inkluzivne-radne-aktivnosti-podrška-osobama-s-intelektualnim-teskocama-na-trzistu-rada>
03.10.2015
- Hrvatska radiotelevizija, Hrvatska televizija, HRT 1, središnji dnevnik- prilog (vrijeme: 40:40 do 43:35)
HTV Emisije na zahtjev:
<http://www.hrt.hr/enz/dnevnik/301917/>
05. listopada 2015
- Hrvatska radiotelevizija, Hrvatski radio
Prilog u vijestima
05. 10. 2015
- Portal pakrackilist.hr, nadopuna tiskanom izdanju Pakračkog lista
<http://pakrackilist.hr/clanak/7/1289/ukljuivanje-na-trite-rada-doprinos-lokalnoj-zajednici.html>
14.10.2015.
- portal COMPAS - Lipički mjesečnik
<http://www.compas.com.hr/clanak/1/1453/udruga-latica-kroz-partnerstvo-dobila-jos-400000-kuna-bespovratnih-sredstava.html>
14.10.2015.
- Tiskani tjedni list Poslovni dnevnik
članak (<http://www.poslovni.hr/poduzetnik/osnazivanjem-drustvenog-poduzetnistva-do-trajnog-zaposljavanja-potrebitih-314073>)
09.06.2016
- z1 televizija
emisija Svakodnevno-isti smo (<https://www.youtube.com/watch?v=XtARadbEbsE>)
16.06.2016.
- Tiskani tjedni list Poslovni dnevnik
članak "Naše unikatne rukotvorene zapažene su na izložbama u Tokiju i Londonu- radni centar osobe s intelektualnim teškoćama pripremaju za rad na otvorenom tržištu rada", br. 3119, str. 29-30
20.07.2016.
- Hrvatska radiotelevizija, Hrvatska televizija, HRT 1
središnji dnevnik- prilog (vrijeme: 26:50 do 28:45)
HTV Emisije na zahtjev:
<http://www.hrt.hr/enz/dnevnik/351515/>
10. 09. 2016.
- Službena web stranica pravobraniteljice za osobe s invaliditetom
<http://www.posi.hr/>
http://www.posi.hr/index.php?option=com_content&view=article&id=849:zavrna-konferencija-projekta-usluge-radnih-aktivnosti-uz-podrku-za-osobe-s-intelektualnim-tekoama&catid=72:novosti
11.09.2016.
- portal Stvarnost.hr

<http://stvarnost.hr/humanost-na-djelu-kroz-udruge-stvaraju-most-između-osoba-s-intelektualnim-poteskocama-i-poslodavaca/>
12.09.2016.

○ **objavama na socijalnim mrežama:**

- Facebook stranica CIRA-e i CIWA-e
- Twitter profil CIWA-e
- Instagram profil CIWA-e

○ **sudjelovanjem na manifestacijama i izložbama:**

- „Fuliranje kod Uspinjače“, Zagreb, 01.01.2015.
- „Tjedan dizajna“, Zagreb, od 08. do 17.05.2015
- „Tjedan udruga“ u organizaciji Grada Zagreba, Zagreb, od 25. do 28.05.2015.
- „Dani otvorenih vrata udruga 2015.“, Zagreb, 25.05.2015.
- “Budi.IN Sajam kreativnih detalja”, Zagreb, 13. i 14.06.2015.
- Međunarodni festival dizajna „Dan D“, Zagreb, 03.do 05.07.2015
- “artOmat – sajam nekonvencionalnih umjetničkih predmeta“, Zagreb, 16. - 23.12.2015.
- “Knjižnica širom otvorenih vrata” Knjižnice grada Zagreba, Knjižnica Vladimira Nazora, Zagreb, 21.03.2016.
- “Izložba inkluzivnog dizajna - 70 godina British Councila u Hrvatskoj”, Muzej za umjetnost i obrt, 15.03. – 31.03.2016.
- „Tjedan dizajna“, Zagreb, 03. - 08.05.2016.
- Manifestacija „Tjedan udruga“ u organizaciji Grada Zagreba, Zagreb, 08.-10.06.2016.
- Likovna izložba „Paške kućice“ u Knjižnici Vladimir Nazor, Zagreb, 09.06.2016.
- Manifestacija „Viteški turnir Franje Tahya pod starim gradom Susedgradom 2016.“ u organizaciji Reda Čuvara Grada Zagreba, Zagreb, 1.10.2016.
- Božićna prodaja u dm-drogerie markt d.o.o., Zagreb, 14.12.2016.
- Uskršnja prodaja u dm-drogerie markt d.o.o., Zagreb, 04.04.2017.
- Tjedan dizajna, Zagreb, 09.-13.05.2017.
- Božićna prodaja u dm-drogerie markt d.o.o., Zagreb, 05,12.2017.

○ **sudjelovanjem na konferencijama i okruglim stolovima:**

- Konferencija Udruge za promicanje inkluzije „Deinstitucionalizacija, osobno usmjeren pristup i inkluzija“, Zagreb, 05.11.2015.
- Okrugli stol Hrvatskoh zavoda za zapošljavanje “Zapošljavanje osoba s invaliditetom” Tribina grada Zagreba, Zagreb, 13.04.2016.
- Okrugli stol Grada Zagreba „Medijska reprezentacija osoba s invaliditetom“, Tribina Grada Zagreba, Zagreb. 22.11.2016.
- ERA konferencija “Applying EU Anti-Discrimination Law”, Trier, Njemačka 13.-14.03.2017.
- Okrugli stol Otvorene medijske grupacije „Neformalni zavod za zapošljavanje: Spremni za život!“, Zagreb, 29.09.2017.

- Konferencija Ministarstva rada i mirovinskog sustava "Društveno poduzetništvo u Hrvatskoj - jučer, danas, sutra", Zagreb, 7.11.2017.

Uz sve navedeno, bitno je naglasiti da se promocija naših programa odvija i gotovo svakodnevno podjelom promotivnih materijala CIRA-e (letaka, brošura i sl.). Isto tako, važno je spomenuti da se u prethodnom razdoblju razina kvalitete rada podignuta i na način da svaki proizvod koji se izradi u Radnom centru sadržava deklaraciju s bitnim informacijama o samom proizvodu, kao i privjesnicu koja doprinosi promociji našeg rada i samom širenju vidljivosti.

Suradnja s civilnim, javnim i privatnim sektorom

U provedbi dosadašnjih i aktualnih projekata i programa surađujemo s različitim neprofitnim organizacijama i udrugama:

- Udrugom za promicanje inkluzije i njezinim podružnicama;
- Centrom za obrazovanje odraslih Validus;
- Udrugom za psihosocijalnu pomoć Susret;
- Udrugom za samozastupanje;
- Udrugom potpore osobama s intelektualno-komunikacijskim teškoćama AmoRe Vera;
- Centrom za edukaciju i savjetovanje i humanitarno djelovanje Krugovi;
- Kreativnom udrugom za promicanje kulture StartArt;
- Udrugom tjelesnih invalida TOMS.
- Centrom za pružanje usluga u zajednici Ozalj
- Centrom za odgoj i obrazovanje Dubrava
- Društvom za istraživanje i potporu Rijeka
- Otvorenom medijskom grupacija

Osim s već navedenim poslodavcima-partnerima, CIRA je ostvarila dobru suradnju s javnim i privatnim sektorom:

- HZZ Područnom službom Zagreb;
- Hrvatskim dizajnerskim društvom;
- Take me home - Croatian design shopom;
- Zoološkim vrtom grada Zagreba;
- Animonda trgovinom;
- Knjižnicama grada Zagreba;
- Aqua Maritime d.o.o.
- ACT PrintLab d.o.o.

Suradnja uspostavljena s Aqua Maritime d.o.o. u 2014. godini, nastavila se do danas kroz izradu i prodaju proizvoda u Aqua dućanima orjentiranim na turiste (diljem Jadranske obale, ostatka teritorija Republike Hrvatske i u inozemstvu) s ilustracijom Žirahe, autora Ratka Koletića. Detalji oko nastavka prodaje istih i daljnje suradnje razradit će tijekom 2018. godine, zbog restrukturiranja cjelokupnog poslovanja i promjene vlasničke strukture Aqua-e.

Financijski pokazatelji

Prihodi CIRA-e sastoje se od:

- Prihoda od prodaje roba i pružanja usluga
 - Prihoda od prodaje proizvoda (odnose se na direktnu prodaju proizvoda iz Radnog centra)
 - Prihodi od pružanja socijalnih usluga (ostvaruju se izdavanjem izlaznih računa poslodavcima partnerima u programima CIRA-e na temelju obračuna obavljenih radnih aktivnosti korisnika)
- Prihoda od imovine
 - Kamata na oročena sredstva i depozite po viđenju (dobivena kamata na oročena sredstva koja se nalaze na računu u banci)
 - Prihod od pozitivnih tečajnih razlika
- Prihoda od donacija
 - Prihodi od donacije iz državnog proračuna
 - Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne samouprave
 - Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija
 - Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba
- Ostalih prihoda (npr. prihodi od refundacija)

Rashode CIRA-e čine sljedeće stavke:

- Rashodi za radnike
 - Plaće za redovan rad (bruto 1 plaće)
 - Doprinosi za zdravstveno osiguranje
 - Doprinosi za zapošljavanje
- Materijalni rashodi
 - Službena putovanja
 - Naknada za prijevoz
 - Naknade za obavljanje aktivnosti (ugovori o djelu i autorski ugovori)
 - Naknade troškova službenih putovanja
 - Usluge telefona, pošte i prijevoza
 - Usluge promidžbe i informiranja
 - Komunalne usluge
 - Zakupnine i najamnine
 - Intelektualne i osobne usluge (student servis, konzultantske usluge)
 - Računalne usluge
 - Ostale usluge
 - Uredski materijal
 - Materijal i sirovine
 - Energija
- Rashodi amortizacije (amortiziranje dugotrajne imovine)
- Financijski rashodi
 - Bankarske usluge i usluge platnog prometa
 - Negativne tečajne razlike i valutna klauzula
 - Ostali nespomenuti financijski rashodi (plaćanje FINA-i i korištenje FINA e-kartice)
- Donacije (prijenos novčanih sredstava Udruzi za promicanje inkluzije na temelju Ugovora o međusobnim odnosima i prijenos sredstava po projektima za projektne partnere)
- Ostali rashodi (iznos isplaćenih socijalnih potpora korisnicima)

Prenesena sredstva iz proteklih godina: **422.8145,00 kn** -višak prihoda (*akumulirani prihod prethodnog razdoblja; uvećava se ili umanjuje ovisno o ostvarenom višku ili manjku prihoda u obračunskom razdoblju*) raspoloživ u sljedećem razdoblju (za 2018.)

ANALIZA UNUTRAŠNJIH PREDNOSTI I SLABOSTI

Analiza stanja okruženja podrazumijeva istraživanje svih važnijih karakteristika kako vanjskog tako i unutarnjeg okruženja sa svrhom identifikacije strateških čimbenika koji će odrediti budućnost organizacije. Analiza prednosti i slabosti tako se može sagledati kao potpora odlučivanju u procesu formulacije strategije.

CIRA je svoje prednosti i slabosti identificirala kako slijedi u nastavku.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • dugogodišnje kontinuirano provođenje više različitih programa i projekata na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini • izvrsna suradnja s osnivačem – Udrugom za promicanje inkluzije – i njezinim stručnim službama • dugogodišnje iskustvo i stečeno znanje u području uključivanja osoba s intelektualnim teškoćama na otvoreno tržište rada • iskustvo u uključivanju osoba s intelektualnim teškoćama u zajednicu • iskustvo u realizaciji i promidžbi kreativnih potencijala osoba sa intelektualnim teškoćama • dugogodišnja suradnja s brojnim partnerskim organizacijama i poslovnim subjektima • spremnost radnika na usvajanje novih znanja i vještine (kontinuirano stručno usavršavanje) • prepoznatost od strane lokalnih, nacionalnih i inozemnih donatora • definirano strateško opredjeljenje organizacije za razdoblje od 2018. do 2020. godine 	<ul style="list-style-type: none"> • velika stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj • niska primanja po osnovi rada u Republici Hrvatskoj • pravni/zakonodavni okvir usmjeren na osobe s invaliditetom nedovoljno orijentiran i senzibiliziran na osobe s intelektualnim teškoćama • trom i spor državni aparat • nedostatna suradnja s nadležnim institucijama • nedovoljna informiranost poslodavaca i šire javnosti o sposobnostima i mogućnostima osoba s invaliditetom • nedovoljna svijest osoba sa intelektualnim teškoćama/članova njihovih obitelji i skrbnika o kapacitetima i mogućnostima osoba s invaliditetom • nedostatno samofinanciranje • neodgovarajući prostor za uspješno djelovanje Radnog centra s trenutnim kapacitetima • nedostatak PR/komunikacijske strategije • nedovoljna prisutnost/vidljivost u medijima/javnosti

S obzirom na trenutne kapacitete (materijalne i kadrovske), te projekte u fazi provedbe, CIRA se suočava sa sljedećim mogućim problemima/preprekama u predstojećem razdoblju od 3 godine:

- nedostatno samofinanciranje iz razloga velikih troškova plaća za 11 radnika (administracija i radni asistenti) i 2 vanjska suradnika a koji su neophodni za kontinuirano pružanje podrške na radnim aktivnostima OIT i redovitog djelovanja CIRA-e. Iznosi naknade koje poslodavci isplaćuju kao ekvivalent za obavljene posao na radnim aktivnostima isplaćuje se OIT u obliku socijalnih potpora te nisu dostatni za samoodrživost plaća i redovnih troškova djelovanja Udruge. Niti prihodi od donacija i

prodaje rukotvorina Radnog centra nisu dostatni za pokrivanje plaća radnih asistenata koji im pružaju podršku već se ovim sredstvima pokrivaju troškovi repromaterijala i opreme potrebne za izradu rukotvorina. Niti u okviru pružanja podrške za inkluzivno volontiranje OIT nisu osigurana sredstva za samoodrživost ovih aktivnosti. S obzirom da se plaće radnika CIRA-e financiraju projektno (uglavnom u određenom postotku a ne u cijelosti), to sa završetkom konkretnog projekta CIRA nužno mora osigurati nova projektna sredstva kako bi održala broj radnika koji pružaju podršku a samim time i broj radnih aktivnosti u koje su OIT uključene. Za OIT kojima je potreban manji stupanj podrške (povremena podrška prilikom obavljanja poslova, praćenje, komunikacija i organizacija sa poslodavcima, administrativna, savjetodavna i sl.) također je potrebno osigurati radnika koji će u sklopu svojih radnih obveza obavljati ove poslove;

- nedostatno samofinanciranje troškova prijevoza (putni trošak prijevoza radnika sa posla i na posao-pokaz u javnom gradskom prijevozu na području grada Zagreba)- radnici CIRA-e nužno moraju tijekom jednog radnog dana pružiti podršku na radnim aktivnostima/inkluzivnom volontiranju na ponekad i nekoliko udaljenih lokacija u gradu Zagrebu, te se zbog ekonomičnosti uglavnom služe dobro razvijenom mrežom javnog prijevoza (tramvaj/autobus/vlak) kako bi pravodobno ispunili dogovorene i unaprijed organizirane termine radnih aktivnosti a koji su često podložni izmjenama (ovisno o kapacitetima posla poslodavaca); Također su zbog čestih izmjena propisa i metodologije rada potrebne edukacije/usavršavanje za računovodstveno-financijske poslove i poslove iz područja socijalne skrbi i zapošljavanja te stoga CIRA nastoji svoje radnike koji obavljaju te poslove kontinuirano educirati no povremeno postoji potreba sudjelovanja na različitim seminarima i radionicama na kojima je nužno uplatiti određene financijske kotizacije;
- neodgovarajući prostor za uspješno djelovanje Radnog/dnevnog centra s trenutnim potrebama OIT u gradu Zagrebu koji žele sudjelovati u ovom obliku radnih aktivnosti. Trenutno CIRA raspolaže prostorom u vlasništvu svog osnivača (Udruga za promicanje inkluzije) te je u istom prostoru kapacitet pun i nema mogućnosti za dodatno uključivanje OIT. Možebitno bi to bilo moguće otvaranjem nove smjene rada u Radnom centru a što bi ponovno zahtjevalo zapošljavanje dodatnog radnog asistenta i/ili koordinatora radnih aktivnosti a što trenutne prilike ne omogućavaju;
- nedovoljna prisutnost/vidljivost u medijima/javnosti, unatoč brojnim javnim nastupima tijekom 2015. i 2016. godine, ovu aktivnost je potrebno intenzivirati i to na način da se u okviru poslova radnog mjesta voditelja projekata i/ili koordinatora i/ili jednog višeg radnog asistenta "oslobodi" dio radnog vremena isključivo za ove poslove te da ga se rastereti drugih poslova. U dosadašnjim javnim nastupima je primijećen interes javnosti za programe koje CIRA provodi no potrebno je osigurati veći medijski prostor jer u dosadašnjim terminima nije bilo dostatno vremena da se javnosti u potpunosti razjasni problematika kojim se CIRA bavi a koja je laicima dosta nerazumljiva i strana;
- nedostatna suradnja s nadležnim institucijama, slično kao u prethodnoj točki, uz naglasak na činjenicu da je pravni/zakonodavni okvir usmjeren na osobe s invaliditetom nedovoljno orijentiran i senzibiliziran na osobe s intelektualnim teškoćama, te je u tom pogledu nužan dodatni angažman CIRA-inih radnika
- trom i spor državni aparat. Jedan od glavnih izazova u radu CIRA-e je nepriznavanje modela radnih aktivnosti u zamjensku kvotu poslodavcima koji zapošljavaju 20 i više radnika. Naime, važeće zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj propisuje kvotu-obvezatni udio zaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnom broju zaposlenih kod pojedinog poslodavca, novčane naknade u slučaju neispunjenja kvote, te iznos novčanih nagrada za poslodavce koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote, kao i za poslodavce koji nisu obveznici ispunjenja kvote, a zapošljavaju osobe s invaliditetom (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom). Istodobno je propisano da se obveza kvotnog zapošljavanja

može zamjenski ispuniti i ako poslodavac: zaključi jedan ili više ugovora o poslovnoj suradnji sa zaštitnom radionicom i integrativnom radionicom, odnosno trgovačkim društvom, zadrugom ili udrugom u kojima više od polovine radnika čine osobe s invaliditetom; primi na obavljanje prakse učenike s teškoćama u razvoju ili studente s invaliditetom; primi na obavljanje prakse rehabilitante u sklopu profesionalne rehabilitacije koju provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju; sklopi jedan ili više ugovora o djelu sa studentom s invaliditetom koji ima status redovitog studenta; primi na stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa osobe s invaliditetom; ili daje jednu ili više stipendija za redovno obrazovanje osobama s invaliditetom. Stoga se događa da poslodavci radije uplaćuju iznos koji je predviđen kao obveza ukoliko poslodavac ne ostvari u kvotu u zapošljavanju osoba s invaliditetom umjesto da se upuštaju u proces zapošljavanja istih. Do sada su postojali intenzivni pregovori sa nadležnim državnim tijelima u svrhu reguliranja radnih aktivnosti u okviru zamjenske kvote zapošljavanja osoba s invaliditetom no ovi su pregovori zastali kada je došlo do nestabilnosti vlade i ovlaštenih osoba za pregovaranje u nadležnim institucijama (Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Zavod za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom).

Trenutno u CIRA-i postoje osigurani kapaciteti za planirani organizacijski razvoj, posebice zbog projekata koji su u fazi provedbe, no iz istog razloga nije u potpunosti sigurno održavanje ovih kapaciteta, i to iz gore navedenih razloga neizvjesnog projektnog načina financiranja.

STRATEŠKI CILJEVI (2018.- 2020.)

Strateško planiranje predstavlja proces koji organizacijama pomaže osigurati dugoročnu održivost kroz analizu vlastite organizacije i okruženja u kojem djeluje, definiranje željene situacije u budućnosti te određivanju ključnih koraka koje treba poduzeti kako bi ostvarila željenu pozitivnu promjenu.

Slijedom navedenog u ovom trenutku potrebno je planirati ciljeve i načine njihovog ostvarenja na način koji je sukladan misiji i viziji organizacije, registriranim djelatnostima i ciljevima te obvezama koje proizlaze iz utvrđenog zakonodavnog okvira i iz već preuzetih višegodišnjih ugovornih obveza.

Sukladno, navedenome, u predstojećem trogodišnjem razdoblju (siječanj 2018.- prosinac 2020. godine) utvrđuju se sljedeća tri strateška cilja:

1) ODRŽAVANJE POSTOJEĆIH KAPACITETA PROGRAMA CIRA-E I PODIZANJE KVALITETE I KVANTITETE

CIRA mora osigurati dugoročnu financijsku održivost, te održivost i povećanje ostalih kapaciteta radi nastavka, kao i podizanja kvalitete i kvantitete svojih programa (program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada; program radnih aktivnosti uz podršku u posebnim uvjetima u radnom/dnevnom centru; program inkluzivnog volontiranja uz podršku; program radni odnos uz podršku). Svojim programima CIRA od 2004. doprinosi zapošljivosti i rješavanju problema ekonomske ovisnosti osoba s intelektualnim teškoćama na području Zagreba. Svakim danom sve više mladih OIT po završetku prilagođenog obrazovanja dugo ostaju isključene iz bilo kakvih društvenih aktivnosti. Njihove socijalne i komunikacijske vještine s vremenom slabe, a zanimanja za koja su školovani više se ne traže. Dugotrajnom nezaposlenošću i lošim životnim uvjetima postaju još ranjiviji i izoliraniji. Uključivanjem u CIRA-ine programe situacija se mijenja, jačaju se individualni kapaciteti, podiže stupanj samostalnosti, povećavaju kontakti s lokalnom zajednicom i ostvaruje sveukupan boljitak pojedinca i njegove obitelji.

CIRA se do sada uspješno zalagala te će se također nastaviti zalagati za sustavna rješenja kako bi se osigurala dugoročna održivost razvijenih programa. Program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada se pokazao uspješnim te je održao svoj kontinuitet sve od 2004. godine, a u posljednjem trogodišnjem periodu su se stekli uvjeti za daljni razvoj i širenje ovoga programa, unatoč činjenici da je to model inovativne pilot socijalne usluge a ne formalne (zakonom utvrđene) socijalne usluge. Slično je i sa ostalim CIRA-inim programima.

Zbog organizacijskih promjena unutar nadležnih tijela, prijašnji Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom je prestao s radom, a time se i CIRA prestala financirati sredstvima iz navedenog Fonda. Novo tijelo – Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom orijentirano je na ocjenjivanje radne sposobnosti osoba sa invaliditetom i njihovo klasično zapošljavanje u obliku zasnivanja radnog odnosa uz vremenski ograničenu podršku, zatim na modele tehničke prilagodbe i pristupačnosti radnih mjesta te na modele zaštitnih i integrativnih radionica koje u svojoj biti nisu u duhu inkluzivnog uključivanja osoba sa invaliditetom u društvo. CIRA se zalaže za uključivanje osoba s intelektualnim teškoćama u redovne radne uvjete, jer - pored činjenice da je to njihovo ljudsko pravo - iskustva tvrtki koje su naši dugogodišnji partneri pokazuju da osobe s intelektualnim teškoćama imaju sposobnosti postati cijenjeni, produktivni i jednakovrijedni članovi radnog tima.

Također u sustavu socijalne skrbi, radna rehabilitacija je nedovoljno zastupljena tema i također se ne usmjerava dovoljno na inkluzivan pristup uključivanja pojedinca u zajednicu. Važno je istaknuti i činjenicu da se još pokušavaju pronaći načini da osobe koje su korisnici određenih socijalnih prava i naknada zapošljavanjem gube ista i/ili se umanjuju što je potpuno

demotivirajuće za osobe koje žele raditi no ako se zaposle često budu dovedene u još težu materijalnu/financijsku situaciju jer su plaće u Republici Hrvatskoj prilično niske i nedostatne za posebne potrebe osoba sa invaliditetom.

Sukadno navedenome, CIRA-i je u prethodnim godinama na raspolaganju bila jedino mogućnost projektnog financiranja, odnosno apliciranja na tuzemne i inozemne natječaj/pozive, a u čemu je CIRA bila uspješna (tri uzastopna trogodišnja programa MDOMSP, dvije uzastopne institucionalne podrške OSI MHI, EU ESF projekt u trajanju od 14 mjeseci). Projekti lokalne zajednice se odobravaju u manjim iznosima (10.000-20.000 kuna) no s obzirom da na njih CIRA redovito i kontinuirano uspješno aplicira, to se tijekom godine i ova sredstva pokažu iznimno korisna.

Poslodavci uključeni u programe CIRA-e trenutno nemaju pogodnosti/poticaja/nagrada za svoje evidentno društveno odgovorno poslovanje. Nime, njihovo uključivanje naših korisnika u svoje poslovanje i omogućavanje prilike za rad trenutno nije priznato i nagrađeno unatoč činjenici da većina poslodavaca obveznika ispunjavanja kvote zapošljavanja osoba s invaliditetom radije plaća penalne iznose nego da ispuni kvotu i/ili zamjensku kvotu.

Također, i sami naši korisnici te članovi njihovih obitelji i skrbnici preferiraju naše programe ispred klasičnog zapošljavanja, upravo zbog činjenice stanja na tržištu rada u Republici Hrvatskoj (velika nezaposlenost, niska primanja, zapošljavanje na određeno vrijeme koje stvara nesigurnost i neizvjesnost, veliki zahtjevi koji se postavljaju pred radnike u pogledu radnog vremena, opsega i količine radnih zadataka, „multitaskinga“, zahtjeva za aktivnim služenjem informatičkom i drugom tehnologijom, stranim jezicima, zahtjevima zaštite na radu i zaštite od požara, sanitarnim uvjetima, čestim mijenjanjem mjesta rada i tehnologije i sl.).

U pogledu ostalih programa (program radnih aktivnosti uz podršku u posebnim uvjetima u radnom/dnevnom centru; program inkluzivnog volontiranja uz podršku; program radni odnos uz podršku), situacija je slična gore opisanoj i najznačajniji izazov je u činjenici da ne postoje sustavni modeli pružanja adekvatne podrške, kako za OIT tako i za sve sudionike u procesu. Svi ovi programi su važan preduvjet za deinstitutionalizaciju i inkluziju osoba s intelektualnim teškoćama u društvo, a adekvatna individualno prilagođena i osobno usmjerena podrška korisnicima omogućava uključivanje u svijet rada putem smislenih i kontinuiranih radnih aktivnosti. Osobno usmjereno i uz adekvatnu podršku, uključivanje u svijet rada i uspjeh u obavljanju radnih zadataka povećava samopouzdanje, dostojanstvo, razinu životnog zadovoljstva i financijsku neovisnost uključenih osoba.

Zbog svega navedenog, strateški je cilj u narednom trogodišnjem razdoblju održavati postojeće kapacitete ovih uspješnih programa CIRA-e i podizanje njihove kvalitete i kvantitete.

CIRA u predstojećem trogodišnjem razdoblju (2018.-2020.) planira kontinuirano djelovati u aktivnostima koje su usmjerene na sljedeće:

- održati postojeće: poslove i radne aktivnosti/radna mjesta na otvorenom tržištu rada i u posebnim uvjetima te volonterske poslove
- identificirati nove: poslove i radne aktivnosti/radna mjesta na otvorenom tržištu rada i u posebnim uvjetima te volonterske poslove
- održati postojeće kapacitete broja uključenosti korisnika u programe
- identificirati nove potencijalne korisnike za uključivanje u programe
- uključiti nove korisnike u programe
- osposobljavati/educirati postojeće i nove korisnike u svrhu osnaživanja za uključivanje u programe/prelaske iz jednog programa u drugi/ stjecanje novih znanja i kompetencija potrebnih za turbulentne, brze i povećane zahtjeve otvorenog tržišta rada
- održati postojeće kapacitete broja uključenosti poslodavaca partnera/ partnera u inkluzivnom volontiranju/ partnera u inkluzivnom dizajnu u programe

- identificirati nove potencijalne poslodavace partnere/ partnere u inkluzivnom volontiranju/ partnere u inkluzivnom dizajnu za uključivanje u programe
- uključiti nove poslodavace partnere/ partnere u inkluzivnom volontiranju/ partnere u inkluzivnom dizajnu u programe
- informirati, educirati i senzibilizirati o važnosti i vrijednosti programa postojeće sudionike, potencijalne nove sudionike i javnost
- održati postojeću razinu podrške svim sudionicima programa i povećati kvalitetu iste kroz stalni razvoj i edukaciju kadrovskih kapaciteta te kroz organizacijske poboljšice
- apliciranje na tuzemne i inozemne pozive i natječaje za financiranje projekta, programa i aktivnosti.

S obzirom da je CIRA osnovana u studenom 2004.-e godine, u predstojećem razdoblju će napuniti 15 godina kontinuiranog rada i provođenja programa, i to u studenom 2019., to će tijekom 2018.-e godine prikupljati sve tiskane, audio-vizulane materijale i arhivsku dokumentaciju, ponovno uspostaviti kontakte sa svim dosadašnjim sudionicima programa i prikupiti ostale pogodne materijale i činjenice kako bi se isti mogli obraditi, sistematizirati i analizirati sa svrhom izrade presjeka petnaestogodišnjeg pregleda rada i rezultata rada CIRA-e. Nastavno se namjerava izdati posebna tiskana publikacija u svrhu objedinjavanja svih postignuća programa i svih koji su u njemu sudjelovali a radi daljnjeg informiranja i senzibiliziranja javnosti, poslodavaca, samih OIT i njihovih obitelji o radnim potencijalima i vrijednostima OIT kao članova zajednice. Prikupljanjem iskustava konkretnih sudionika programa (od kojih su neki poslodavci, OIT i radni asistenti, roditelji, skrbnici isl. svih 15 godina kontinuirano uključeni), statističkim analizama, intervjuima, foto dokumentacijom i sl., njihovom obradom i objavom, te tiskanjem i distribucijom kvalitetnog i dopadljivog informativnog tiskanog materijala o objedinjenim rezultatima dugogodišnje uspješne provedbe programa pridonijelo bi se senzibiliziranju dodatnih poslodavaca i uključivanju novih OIT u radne aktivnosti, te širenju programa, kako u kvantitativnom tako i u kvalitativnom smislu.

Ostvarivanjem navedenog cilja CIRA bi dala svoj dodatni doprinos promjenama u društvu i osobito bi se podiglo ostvarivanje vidljivosti utjecaja na promjene u društvu.

2) PRIJENOS MODELA CIRA-INIH PROGRAMA I KNOW-HOW-A NA DRUGE PRUŽATELJE USLUGA U ZAJEDNICI

Brojne udruge i pružatelji usluga u zajednici koji djeluju na području ostvarivanja prava osoba sa invaliditetom te povećanja kvalitete njihovog života u zajednici javljaju se CIRA-i sa upitima o CIRA-inim programima i eventualnim modalitetima njihovog širenja diljem Republike Hrvatske. Ovo se osobito odnosi na program radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada.

S obzirom da programe alternativnog zapošljavanja osoba sa invaliditetom i radne rehabilitacije u lokalnoj zajednici provodimo kontinuirano od svog osnutka te da u evidenciji prijavljenih osoba za naše programe imamo preko 250 osoba sa područja grada Zagreba koje su zainteresirane za uključivanje u naše programe, te s obzirom na činjenicu da nas svakodnevno kontaktiraju i članovi obitelji, roditelji i skrbnici osoba sa intelektualnim teškoćama iz cijele Hrvatske a ne samo sa područja grada Zagreba, to je ustanovljena velika potreba za širenjem naših programa.

S tim u vezi, Udruga roditelja djece i osoba s posebnim potrebama gradova Pakraca i Lipika u partnerstvu sa CIRA-om kao nositeljem projekta, tijekom 2015. i 2016. uspješno su provele projekt "Usluge radnih aktivnosti uz podršku za osobe s intelektualnim teškoćama", čiji cilj je bio održati i unaprijediti mogućnosti zapošljavanja osoba s intelektualnim teškoćama proširenjem kapaciteta CIRA-e kao pružatelja usluga radnih aktivnosti uz podršku na području Zagreba te uvođenjem usluge radnih aktivnosti uz podršku na području Pakraca i Lipika odnosno Požeško-slavonske županije na kojoj kapaciteta za pružanje ovih usluga uopće nema, te je tom prilikom CIRA prenijela i implementirala do sada stečeni know-how partnerskoj organizaciji. Nadalje, tijekom 2017. godine CIRA je započela širenje ovog programa sa svojim projektnim partnerima (Centar za pružanje usluga u zajednici Ozalj i Centar za odgoj i obrazovanje Dubrava) na području grada Ozlja i Karlovačke županije, te je u postupku definiranja širenja programa na područje grada Rijeke sa projektnim suradnikom Društvom za istraživanje i potporu.

Ovdje je važno za istaći da je CIRA tijekom 2017.-e godine aplicirala za projekt koji nije odobren (zbog neprihvatljivosti jednog od inozemnih partnera), i to sudjelovanjem u natječaju EEA and Norway Grants Fund for Youth Employment- projektna prijava konzorcija međunarodnih partnera sa Pro ACT Support Association, Rumunjska, kao nositeljem projekta (partneri: CIRA; European Network on Independent Living –ENIL, Belgija, University, Baia Mare, Rumunjska i drugi)). U ovoj projektnoj prijavi je također planirano širenje CIRA-inog know-how-a i implementiranje modela programa radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada u inozemstvu.

CIRA želi pridonijeti poticanju i podršci razvoja i širenja razvijenih programa na način da do sada stečeno znanje i iskustvo prenese ostalim zainteresiranim organizacijama, no također i razmjenom dobrih praksi. S obzirom da su neki naši korisnici (OIT), radnici, vanjski suradnici i poslovni partneri već 10-ak godina kontinuirani i aktivni sudionici naših programa, to smatramo glavnim i najvrednijim CIRA-inim resursom u ovome području. Dakle, s obzirom na do sada stečena iskustva, praćenja, analize i statistike, kao i iskustvo u prenošenju i implementaciji "know how-a" u ovome području na druge dijelove Republike Hrvatske, to posjedujemo kapacitete za kvalitetan prijenos znanja i iskustva na tuzemnoj i inozemnoj razini i u analitičko-istraživačkim aktivnostima. Suradnju i povezivanje nastojimo širiti svo vrijeme postojanja CIRA-e i kroz sve aktivnosti, no također i u tom pravcu želimo nadograditi postojeće pozicije i dodatno razvijati međusektorsku suradnju sa različitim dionicima iz srodnih područja, no također i kroz ne tako srodna područja (osobito kroz program inkluzivnog volontiranja uz podršku).

Neupitno je da postoji potreba ulaska usluge radnih aktivnosti uz podršku na otvorenom tržištu rada u zamjensku kvotu za zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Naime, jedan od glavnih izazova u radu CIRA-e je nepriznavanje modela radnih aktivnosti u zamjensku kvotu poslodavcima koji zapošljavaju 20 i više radnika. Važeće zakonodavstvo u Republici Hrvatskoj propisuje kvotu- obvezatni udio zaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnom broju zaposlenih kod pojedinog poslodavca, novčane naknade u slučaju neispunjenja kvote, te iznos novčanih nagrada za poslodavce koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote, kao i za poslodavce koji nisu obveznici ispunjenja kvote, a zapošljavaju osobe s invaliditetom (Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i Pravilnik o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom). Istodobno je propisano da se obveza kvotnog zapošljavanja može zamjenski ispuniti. Stoga se događa da poslodavci radije uplaćuju iznos koji je predviđen kao obveza ukoliko poslodavac ne ostvari u kvotu u zapošljavanju osoba s invaliditetom umjesto da se upuštaju u proces zapošljavanja istih. Opisani model radnih aktivnosti uz podršku radnog asistenta zakonodavstvo trenutno nije uvrstilo u zamjensku kvotu propisanu čl. 4. Pravilnika o utvrđivanju kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom, no CIRA kontinuirano zagovara promjenu u tom smjeru i održava kontinuirane pregovore sa nadležnim ministarstvima kao potencijalnim predlagateljima izmjena predmetnog Zakona i Pravilnika. Kada bi u ove zamjenske kvote ulazile i radne aktivnosti, tada bi i sami poslodavci bili više motivirani za uključivanje u naše programe.

U svom dosadašnjem radu, na području zagovaranja društvenih promjena djelujemo i samim svojim postojanjem i svakodnevnim radom te rado prihvaćamo i prizivamo svaku novu priliku za sudjelovanje u istome. S obzirom da smo na lokalnom području u kojemu djelujemo uspjeli postići dosta dobru vidljivost, prepoznatljivost i javni utjecaj, smatramo da uvijek može i treba bolje a osobito iz razloga velike dinamičnosti društvenih i gospodarskih promjena te novih aktera koji se neminovno pojavljuju sa protekom vremena. U slučaju da programi radnih aktivnosti uz podršku postanu priznati kao socijalna usluga u Republici Hrvatskoj i/ili uđu u zamjensku kvotu zapošljavanja osoba sa invaliditetom, tada bi se otvorila pozitivnija dobrobit za sve sudionike (OIT, poslodavce) mogućnost njihove široke implementacije što bi rezultiralo efikasnijim, ekonomičnijim, pravednijim i modernijim sustavom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti ove ranjive i marginilizirane društvene skupine. Držimo da kontinuitet postojanja CIRA-e i razvoja kapaciteta ove organizacije može služiti kao dobar primjer drugim organizacijama koje su u osnivanju i organizacijskom uspostavljanju. Također s obzirom na kvantitetu i kvalitetu do sada provedenih projekata, smatramo se dobrim primjerom i izvorom znanja i iskustva za moderno, demokratsko i uključivo društvo te poticanje društvenog razvoja u zajednici.

Osim naših iskustava kao organizacije i pojedinaca koji u njoj rade i nositelji/provoditelji su aktivnosti, izuzetno je važno istaći iskustva naših korisnika koji su bili/jesu uključeni u programe, kao i njihovih roditelja/skrbnika/uže i šire obitelji i dr., te poslodavaca i njihovih ostalih zaposlenika koji iz osobnog iskustva mogu posvjedočiti o rezultatima programa i dobrobitima za zajednicu uopće. Hrvatski zavod za zapošljavanje, kao naš kontinuirani partner koji nam upućuje nezaposlene osobe sa invaliditetom kao kandidate za naše programe alternativnog rada i prvog koraka za nadomještanje nedostajućih kompetencija potrebnih za otvoreno tržište rada, također je prepoznao dobrobiti opisanih programa, a najveće dobrobiti mogu posvjedočiti osobe koje su u konačnici uspjele postati punopravni zaposlenici u klasičnom radnom odnosu (bez podrške) na otvorenom tržištu rada.

Stoga smo identificirali i ostale udruge/ustanove koje prema našim saznanjima provode programe radnih aktivnosti uz podršku (Centar za rehabilitaciju Zagreb, Centar za odgoj i obrazovanje Velika Gorica, Osječki centar za inkluziju, Centar za inkluziju i socijalne usluge iz Bjelovara, Centar za inkluzivnu podršku Slavonski Brod, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik, Udruga za pomoć osobama s mentalnom retardacijom "Svjetlo" iz Zadra, Udruga za inkluziju "Lastavice" iz Splita, Udruga za osobe s intelektualnim oštećenjem "Golubica" iz Vukovara,

Udruga za promicanje inkluzije iz Zagreba i Udruga tjelesnih invalida grada Sinja) koj u predstojećem razdoblju nastojimo okupiti sa ciljem ojačavanja i zajedničkog zagovaranja.

3) RAZVOJ I PROMOCIJA INKLUZIVNOG DIZAJNA

Za teže zapošljive osobe uspostavljen je Radni centar u kojem se osobe s intelektualnim teškoćama pripremaju za rad na otvorenom tržištu rada kroz izrađivanje unikatnih proizvoda, usavršavajući tako svoje radne i socijalne vještine. Naime, osobe kojima nismo uspjeli osigurati radne aktivnosti na otvorenom tržištu rada, kao i osobe s većim teškoćama nastojimo ojačati kroz učenje i trening radno-socijalnih vještina u radno-rehabilitacijskom centru CIRA-e gdje se pripremaju za uključenje na otvoreno tržištu rada. Aktivnosti Radnog centra započele su 2007. godine, a korisnici rade na ručnoj izradi uporabnih i ukrasnih tekstilnih predmeta te na kooperacijskim poslovima sa subjektima iz lokalne zajednice. Proizvodi se uglavnom prodaju izravno na upit kupca ili narudžbe poslovnih subjekata u prostorima CIRA-e te na raznim događanjima putem kojih želimo doprijeti do šire javnosti. Rukotvorine nastale u Radnom centru CIRA-e, iako prepoznate po svojoj kvaliteti i dizajnu, teško se plasiraju na tržište zbog visokih troškova proizvodnje, budući da je većina proizvoda ručni rad. No unatoč tome, dugogodišnju suradnju ostvarujemo sa Take me home dizajnerskim dućanom, Ježevom kućicom- suvenirnicom Zoološkog vrta, Aqua trgovinama u zemlji i inozemstvu te smo redoviti izlagači na ArtOmat-u, Tjednu dizajna, BudiIN sajmu, Dan-u D", Tjednu udruga i dr. Aktivnosti samofinanciranja trenutačno pokrivaju neke od izravnih troškova.

Od onoga što stvaramo posebice su zanimljivi artikli izvezeni na žutici ili lanu kao što su jastučići, torbice, nadstolnjaci, pregače, kompleti za bebe i sl. Dugotrajnim i strpljivim radom dobivamo originalne vezove s različitim prigodnim i veselo izvezenim motivima. Ističemo vrijednost ručnog rada u koji se unosi vlastita osobnost i ljubav, svaki put iznova te s novim kreativnim varijacijama. Paleta proizvoda naših vijednih i kreativnih korisnika se s vremenom povećava. Stalno tražimo nove mogućnosti za suradnju s tvrtkama, različitim organizacijama, ustanovama i svim drugim subjektima u lokalnoj zajednici, u cijeloj Hrvatskoj, a i šire.

Naša najrazvijenija i najpopularnija kolekcija rukotvorina je JUPI za UPI! koja je razvijena u ožujku 2011. godine na profesionalnoj radionici pod nazivom Extra Ordinary Design. Osnovni cilj radionice bio je osnažiti tržišnu konkurentnost proizvoda korisnika Radnog centra i uključiti osobe s intelektualnim teškoćama u proces razvoja novih proizvoda, odnosno izradu vlastitih proizvoda konkurentnih na suvremenom tržištu. U okviru kolekcije posebno se istakla Žirah-nadnaravno biće, nastalo u imaginaciji umjetnika Ratka Koletića – osobe sa intelektualnom teškoćom. Proizvodi s likom Žiraha i prijatelja – čudesnih stvorenja razvijeni su u okviru radionice Extra Ordinary Design, a ostvarili su zapažene uspjehe na izložbama u Zagrebu, Londonu, Kyotu i Tokiju.

Ovaj program kontinuirano doprinosi društvenoj uključenosti i povećanju kvalitete života osoba s teškoćama, kao i svijesti o važnosti inkluzije u široj zajednici - u kojoj rukotvorine postaju faktor vidljivosti i pozitivne percepcije osoba s intelektualnim teškoćama. No sa preopterećenosti tržišta rukotvorinama pojavljuje se potreba za pronalaženjem načina za isticanje i davanja dodatne vrijednosti našim rukotvorinama koje bi išle u korak sa novim trendovima, tehnikama, dizajnima i o stalim elementima. Stoga je nužna dodatna stručna podrška i edukacija od strane obrazovanih i iskusnih stručnjaka sa područja umjetnosti, dizajna i srodnih područja.

Inkluzivni dizajn je sve više priznat kod publike jer predstavlja inovativan pristup društvenoj uključenosti, raznolikosti i jednakosti naglašavajući ujedno praktičan odgovor na osobne potrebe osoba s teškoćama. Odlikuju ga kreativna rješenja usmjerena poboljšanju pristupačnosti svakom zainteresiranom članu društva bez obzira na individualne sposobnosti.

U svakodnevnom svijetu koji nas okružuje skloni smo uklapati se u obrasce - načinom odijevanja, načinom ponašanja, načinima komunikacije s ljudima oko sebe. Odgojem smo usvojili suptilne okvire onoga što se kulturološki smatra „normalnim“ u bezbrojnim situacijama svakodnevnog života, u međusobnoj komunikaciji i u načinima izražavanja vlastitih stavova, mišljenja i osjećaja. Trudeći se uklopiti, odnosno ne isticati se izvan uobičajenih okvira, zatiremo slobodu izražavanja osobnosti i različitosti - kako drugih, tako i sebe samih. Bili mi toga svjesni ili ne, prvotna reakcija na sve što je drugačije obično je podozrivost, zasnovana na predrasudama, odnosno na neznanju i nesigurnosti. Time suptilno ali sustavno potiskujemo u socijalnu izolaciju svakoga tko se u bilo kojem segmentu života ne može, ili ne želi, prilagoditi općeprihvaćenim normama „običnog“.

Umjetnost je jedno od rijetkih područja u kojem su iskrenost i različitost ne samo dozvoljene već i poželjne. Kroz umjetnost dozvoljavamo autorima izražavanje drugačijih doživljaja, misli i stavova, a publici omogućujemo proširivanje vidika i stjecanje novih spoznaja. Stoga ne čudi što je vrijednost i osebnost Ratkovog posebnog i drugačijeg doživljaja svijeta prepoznata tek kroz njegove crteže i slike. Strpljenjem, trudom i iskrenošću svojih radova, Ratko nas vodi u otkrivanje sasvim drugačijih doživljaja biljaka i životinja, no time čini i nešto puno više: navodi nas na promišljanje kako naši vlastiti, inače obični i poznati pa čak i dosadni doživljaji ljudi, stvari i situacija mogu odjednom postati drugačiji - vedri, promjenjivi i značajni.

Inkluzivni dizajn predstavlja inovativan pristup društvenoj uključenosti, raznolikosti i jednakosti naglašavajući ujedno praktičan odgovor na osobne potrebe osoba s teškoćama. Odlikuju ga kreativna rješenja usmjerena poboljšanju pristupačnosti svakom zainteresiranom članu društva bez obzira na individualne sposobnosti. Inkluzivni dizajn je – pravedan, prilagodljiv, iskren, primjetan, informativan, preventivan, tolerantan, susretljiv i dosljedan...

CIRA u predstojećem trogodišnjem razdoblju (2018.-2020.) planira kontinuirano djelovati u aktivnostima koje su usmjerene na sljedeće:

- održati postojeće: radne aktivnosti u posebnim uvjetima u Radnom/dnevnom centru
- identificirati nove vrste radnih aktivnosti i tehnike rada u posebnim uvjetima u Radnom/dnevnom centru
- održati postojeće kapacitete broja uključenosti korisnika u Radnom/dnevnom centru
- identificirati nove potencijalne korisnike za uključivanje u Radnom/dnevnom centru
- uključiti nove korisnike u Radnom/dnevnom centru
- održati i postojeće suradnje/suradnike u inkluzivnom dizajnu
- identificirati i uspostaviti suradnju sa novim obrazovanim i iskusnim stručnjacima sa područja umjetnosti, dizajna i srodnih područja
- osposobljavati/educirati postojeće i nove korisnike u svrhu osnaživanja za uključivanje u aktivnosti promocije i razvoja inkluzivnog dizajna
- organizirati i provesti različite radionice inkluzivnog dizajna
- informirati, educirati i senzibilizirati o važnosti i vrijednosti inkluzivnog dizajna javnost
- održati postojeću razinu podrške svim sudionicima programa i povećati kvalitetu iste kroz stalni razvoj i edukaciju kadrovskih kapaciteta te kroz organizacijske poboljšice
- apliciranje na tuzemne i inozemne pozive i natječaje za financiranje projekta, programa i aktivnosti.

ZAKLJUČAK

U pogledu postavljenih strateških ciljeva u predstojećem trogodišnjem razdoblju, i to u pogledu načina postizanja, mogućih prepreka/problema i dinamike planiranog organizacijskog razvoja CIRA-e , a s obzirom na razradu istih kroz operativne planove, može se zaključiti da je plan realan i svrsishodan te da prema trenutnim pokazateljima postoje kapaciteti za planirani organizacijski i programski razvoj.

Kao oblik samofinanciranja i održivosti programa predviđena financijska sredstva se predviđaju biti dostatnima te u ovome trenutku ne postoji potreba orijentiranju prema aktivnostima registriranja i obavljanja gospodarske djelatnosti, osobito s obzirom na trenutno zakonsko uređenje i financijsko-porezni tretman društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj. Ovo uz ostavljanje mogućnosti naknadne analize i planiranja te eventualnog revidiranja ovoga dokumenta.

Za nastavno samofinanciranje i financijsku održivost programa i nadalje je potrebno pratiti aktualna kretanja u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji te svijetu i nastaviti sa dodatnim naporima kojima se pokušavaju iznaći modeli u okviru zakonodavnog okvira a u suradnji sa nadležnim ministarstvima i državnim tijelima a do tada koristiti u što je većoj mjeri moguće projektna sredstva i donacije.

Ovaj Strateški plan je usvojen na sjednici Skupštine Centra za inkluzivne radne aktivnosti, u Zagrebu, 21.12.2017. godine.

Centar za inkluzivne radne aktivnosti
Predsjednica

Slavenka Martinović, prof.